

LUNDS
UNIVERSITET

Skydda dig själv och andra

En klarspråksanalys av kommuners texter om coronarestriktioner

Svenska, Språk- och litteraturcentrum

Handledare: Lisa Holm

Datum: 2022-06-02

Tea Fridehjem

Språkkonsultprogrammet

SVEK63 Examensarbete

Sammandrag

I den här uppsatsen undersöks kommuners texter om råd för att minska smittspridning i samband med coronapandemin. Syftet är både att undersöka hur väl kommunerna följer råden för klarspråk och att jämföra stora och små kommuners klarspråksanvändning. Materialet består av sex texter: tre från de små kommunerna Falkenberg, Jokkmokk och Olofström samt tre från de stora kommunerna Stockholm, Håbo och Trelleborg. Texterna innehåller information om coronaviruset och råd för att minska smittspridningen. Analysmodellen utgår från fem olika kategorier som både inkluderar klarspråk och interpersonell struktur. Den interpersonella strukturen innefattar bland annat språkhandlingar och modalitet. Resultatet visar att alla kommuner följer råden för klarspråk över lag. Det visar också att det inte finns några skillnader i stora och små kommuners klarspråksanvändning.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställningar	4
1.2 Uppsatsens disposition.....	5
2. Bakgrund och tidigare forskning.....	6
2.1 Coronapandemin.....	6
2.2 Kriskommunikation	7
2.3 Språklagen och klarspråksarbete	7
2.4 Klarspråksråd.....	8
2.5 Tidigare forskning.....	9
3. Metod och material	12
3.1 Material.....	12
3.1.1 Om kommunernas texter.....	12
3.1.2 Folkhälsomyndighetens text	13
3.2 Metod.....	14
4. Analys och resultat.....	16
4.1 Små kommuner.....	16
4.1.1 Falkenbergs kommun.....	16
4.1.2 Jokkmokks kommun	20
4.1.3 Olofströms kommun	24
4.2 Stora kommuner.....	27
4.2.1 Stockholms stad	27
4.2.2 Håbo kommun.....	32
4.2.3 Trelleborgs kommun.....	36
4.3 Hur texterna lever upp till råden för klarspråk	38
5. Diskussion	40
5.1 Hur väl följer kommunerna råden för klarspråk?	40
5.2 Vilka klarspråksråd prioriteras i texterna?.....	41
5.3 Vilka skillnader finns det mellan stora och små kommuners klarspråksanvändning? ...	42
6. Avslutning	43
Referenser	44
Bilagor	47

1. Inledning

I början av 2020 fick Sverige, och hela världen, lära sig att leva på ett nytt sätt. Coronaviruset spred sig överallt och allt som var självklart blev osäkert. Plötsligt fick man varken handla mat eller gå på konsert tillsammans. Avstånd skulle hållas och en liten förkylning var tillräcklig för att man skulle stanna hemma från jobb och skola.

Mitt i allt blev kommunikationen viktigare än någonsin – vad fick man göra och vad fick man inte göra? Kontinuerligt kom ny information, bland annat om hur många människor som fick vistas tillsammans i en lokal. Råden man skulle hålla sig till fanns att läsa sig till i många kanaler – på Folkhälsomyndighetens hemsida, på sociala medier, på regionhemsidor och på kommunhemsidor. Det blev viktigare än någonsin att människor förstod texterna de läste eftersom det kunde rädda liv.

Hur bra var texterna egentligen? Hur lätt var det att ta till sig alla rekommendationer? En av kanalerna som man kunde läsa om rekommendationer i var kommunernas hemsidor. På deras förstasida kunde man enkelt klicka sig vidare för att läsa om coronainformation. Kommunen är en central del i allas liv; den har bland annat en viktig roll när vi utsätts för olika hot och risker (Granberg & Montin 2021:7). Eftersom kommunen är invånarens närmsta myndighet ställer det krav på texterna som kommunen skriver. Kommuner faller, precis som myndigheter, under språklagen. Språket i kommuner ska alltså vara vårdat, enkelt och begripligt (Språkrådet 2011:8). Hur väl följer kommuner råden för klarspråk?

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka hur klarspråksanpassade sex olika kommuners texter om corona är och att jämföra om det föreligger någon skillnad mellan de stora och små kommunerna i materialet. För att undersöka det har jag analyserat texterna med avseende på klarspråk. Nedan listas frågeställningarna som undersökningen utgår från:

- Hur väl följer kommunerna råden för klarspråk?
- Vilka klarspråksråd prioriteras i texterna?
- Vilka skillnader finns det mellan stora och små kommuners klarspråksanvändning?

1.2 Uppsatsens disposition

I följande avsnitt kommer bakgrunden till uppsatsen och där finns information om coronapandemin, klarspråk och kriskommunikation. Avsnittet avrundas med den tidigare forskningen som ligger till grund för arbetet. I avsnitt tre presenteras materialet och metoden. I materialavsnittet redogör jag bland annat för urvalet och texternas egenskaper och i metodavsnittet presenterar jag den analysmodell som appliceras på texterna i materialet. Därefter kommer analysen. Först analyseras texterna från de små kommunerna och sedan analyseras texterna från de stora kommunerna. Därefter kommer diskussionsavsnittet och i det diskuterar jag det som analysen visar. Slutligen kommer avslutningen där jag presenterar de viktigaste slutsatserna och kopplar resultatet till både samhället och språkkonsultyrket.

2. Bakgrund och tidigare forskning

Nedan redogör jag för coronapandemin, kriskommunikation och klarspråk. Avsnittet avslutas med att jag beskriver den tidigare forskning som ligger till grund för arbetet.

2.1 Coronapandemin

I slutet av 2019 upptäcktes ett nytt coronavirus, som fick namnet SARS-Cov-2, i Kina. Det finns flera olika coronavirus. De flesta finns hos olika djurarter och endast några få kan smitta mellan djur och människor. Covid-19 är sjukdomen som orsakas av coronaviruset (Folkhälsomyndigheten 2022b). Folkhälsomyndigheten följde från början utvecklingen av viruset och rekommenderade folk som varit i Wuhan, staden där viruset upptäcktes, att kontakta vården via telefon och berätta om sina symptom (FHM¹ 2020c). Inte långt efter det klassade Världshälsoorganisationen, WHO, viruset som ett hot mot människors hälsa. Samtidigt bedömdes risken för smittspridning i Sverige som låg (FHM 2020f). 24 januari 2020 fick Sverige sitt första fall: en kvinna som hade vistats i det smittdrabbade området i Kina. I samband med det höll Folkhälsomyndigheten en presskonferens (FHM 2020b). Detta ledde senare till att Folkhälsomyndigheten gav som förslag att allmänna sammankomster med fler än 500 deltagare inte skulle hållas. Den åtgärden vidtogs för att minska smittspridningen (FHM 2020d). Inte långt efter det klassades coronavirusspridningen som en pandemi (WHO 2020).

Situationen ledde senare till många olika restriktioner beroende på hur smittspridningen låg till i samhället. Regeringen gav den 5 november 2020 Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och länsstyrelserna i uppdrag att samordna, stärka och utveckla kommunikationsinsatserna. Anledningen till detta var att behovet av information till allmänheten var avgörande; tydliga restriktioner och rekommendationer var av vikt. Uppdraget skulle slutredovisas i september 2021, men förlängdes till december 2021 på grund av den fortsatta smittspridningen (Regeringen 2021).

Folkhälsomyndigheten gav under denna tid många olika allmänna råd och rekommendationer till invånarna i Sverige. Ett allmänt råd anger hur någon kan göra för att följa en bindande regel i till exempel en lag. Ett allmänt råd är inte bindande, men gör man inte som det allmänna rådet säger ska man kunna visa att man uppfyller det som krävs på

---

¹ Folkhälsomyndigheten förkortar sin myndighet Fohm. I detta arbete använder jag den förkortning som används i media – FHM.

annat sätt. Folkhälsomyndigheten tog fram allmänna råd i samband med smittskyddslagen och coronaspridningen. Rekommendationer är inte kopplade till lagar eller regler på samma sätt som råd. Dessa bygger på vetenskap och används inom områden där information kan ändras med kort varsel, till exempel i en region på grund av pandemin (Folkhälsomyndigheten 2022a). I analysen använder jag endast ordet *råd* eftersom det är de allmänna råden från september 2020 som kommunerna inkluderar i sina texter. I vissa fall använder kommunerna själva ordet *rekommendation*, men jag utgår från FHM:s benämning från samma tid.

2.2 Kriskommunikation

Kommunikationen spelar en central roll vid kriser. Under samhällskriser är det myndigheternas uppgift att kommunicera med medborgarna – att försäkra dem om att samhället fortfarande fungerar som det ska och att förklara hur medborgarna ska förhålla sig till krisen. I samhällskriser där kommunikationen inte fungerar påverkas snabbt medborgares förtroende för myndigheterna (Vigsö 2015:8). Ansvaret för kommunikationen ligger hos de berörda myndigheterna på lokal, regional och nationell nivå. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap är högsta organ. Medborgarna förväntar sig att myndigheterna kommunicerar när något händer. De vill veta vad som har hänt och om familjen svävar i fara.

Myndigheternas mål med kommunikationen är att medborgarna utsätts för så liten fara som möjligt. Några andra mål som myndigheterna har med kommunikationen är att ge anvisningar om vad medborgarna ska göra och att lugna människor (Vigsö 2015:67–68). Ett kommunikationsproblem är hur man får ut information till medborgarna så att de förstår allvaret och följer råden, utan att myndigheterna framställs som auktoritära. Bland annat webbsidor är en av de mest vanligt förekommande kommunikationsmetoderna under kriser, men det finns en risk att medborgarna inte tar till sig informationen. Det kan bero på att situationen känns avlägsen och opersonlig. För att kommunikationen ska fungera behöver den ske i kanaler som medborgarna använder i vardagen. Facebook och andra sociala medier är rimliga, men då krävs det att informationen publiceras i en kanal som medborgarna även följer när det inte är kris – eftersom informationen annars inte når ut (Vigsö 2015:70–72).

2.3 Språklagen och klarspråksarbete

Kravet på ett enklare myndighetsspråk kom på 1970-talet från många olika aktörer. Då började människor kritisera kanslispråk, byråkratspråk och maktspråk i bland annat media och riksdagen. Kritiken kom eftersom medborgaren ville förstå vad myndigheterna skrev. Många

var delaktiga, bland annat politiker, språkvetare och journalister (Ehrenberg-Sundin & Sundin 2015:27).

Så småningom utvecklades arbetet till Språklagen som kom år 2009 (2009:600). Den innehåller bestämmelser om svenska språket, minoritetsspråken och det svenska teckenspråket. Bland annat innehåller lagen bestämmelsen om att svenskan är huvudspråk i Sverige och därmed samhällets gemensamma språk. I den elfte paragrafen klargjorde man att det allmänna språket i Sverige skulle vara vårdat, enkelt och begripligt. Lagen gäller alla statliga och kommunala myndigheter (Språkrådet 2011:8).

Att språket ska vara begripligt är ett självklart krav av demokratiska skäl och rättssäkerhetsskäl. Medborgarna ska kunna ta del av viktig information på ett begripligt sätt. Dessutom stärks medborgarnas förtroende för myndigheterna om språket är tydligt och begripligt (Språkrådet 2011:28).

Med språklagen i åtanke är det myndigheters och kommuners skyldighet att uttrycka sig på ett begripligt sätt. För att lyckas med det – att skriva klarspråk – finns flera olika råd som man kan följa.

2.4 Klarspråksråd

I språklagen står det att det allmänna språket i Sverige ska vara vårdat, enkelt och begripligt. Ett vårdat språk innebär att man följer de språkråd som finns och skriver i enlighet med svenskans regler. Ett enkelt språk innebär att man bland annat undviker krånglig meningsuppbyggnad, svårbegripliga ord och facktermer som inte förklaras. Ett begripligt språk innebär att språket ska vara anpassat så att mottagarna förstår (Språkrådet 2011:28).

För att nå ett vårdat, enkelt och begripligt språk ska man följa de klarspråksråd som finns. Det finns många råd som skribenter kan ta hänsyn till för att skriva klarspråk. Att skriva kort och att välja relevant innehåll är ett vanligt klarspråksråd. Det är viktigt att förmedla det som mottagaren behöver veta och inte mer än nödvändigt (Språkrådet 2014:13).

Ett annat klarspråksråd är att använda en genomtänkt disposition. Valet av disposition påverkas av vem mottagaren är. Ett bra sätt att disponera en text är att börja med det viktigaste. Man kan också dela in texten i olika teman (Språkrådet 2014:13).

Ett annat råd är att ha en lagom personlig ton och stil i texten. Något som passar i många texter är att ha ett du-tilltal. Tilltal är viktigt för att placera läsaren i en mottagarroll och det signalerar förtroende mellan sändare och mottagare. Direkt tilltal finns också i uppmaningar (Hellspång & Ledin 1997:173). I samband med detta bör man fundera på vilka

som ingår i du-tilltalet. Av samma anledning kan man använda ett vi-omtal i stället för att genomgående nämna till exempel organisationens eller myndighetens namn (Språkrådet 2014:13–14).

För att underlätta läsningen behöver man skriva lättlästa meningar. Detta klarspråksråd innefattar att man ska variera sin meningslängd och följa principen en tanke – en mening. Det finita verbet bör också komma tidigt i meningen. Besläktat med detta är att man ska välja aktiv form av verben; det ska framgå vem som gör vad i texten (Språkrådet 2014:15–16).

Ett annat råd är att undvika ålderdomliga ord. Klarspråk gäller främst myndighetsspråk där många ålderdomliga ord lever kvar (Språkrådet 2014:17). Kopplat till detta är att man bör förklara potentiella fackord första gången de står i texten. Använder man ovanliga förkortningar ska dessa också förklaras (Språkrådet 2014:21).

Gällande textens utseende finns rådet att göra texten överskådlig. Texter har ofta olika läsare med olika läsmål. Då är det relevant att ge läsarna möjlighet att snabbt hitta den information de söker. Det kan man göra med informativa rubriker och, i de fall där texten är längre, innehållsförteckning. Rubrikerna ska sammanfatta vad som står i de olika delarna av texten. För att vara sammanfattande bör rubrikerna berätta vad som sägs i texten; det är bra om de innehåller verb. För att läsaren ska kunna ta till sig texten är det också viktigt att den fungerar grafiskt; val av radavstånd, radlängd, teckenstorlek och styckelängd har betydelse för läsbarheten (Språkrådet 2014:25).

2.5 Tidigare forskning

Andreas Nord redogör i rapporten *Klarspråksarbete och yrkeslivsskrivande* (2017) för den klarspråksforskning som finns. Ett vanligt problem hos svenska myndigheter har varit att de använder ett kanslispråk. Flera undersökningar visar att det inte längre är ett lika stort problem.

Nord (2017) skriver om en studie där en kartläggning av myndighetstexter gjordes och den visade att myndigheter brister i mottagaranpassningen. Alla texter som undersöktes misslyckades i mottagaranpassningen. Detta visades genom vag rubriksättning, få metatexter, några fackord och otillräckligt läsartilltal. Tio år senare gjordes en liknande studie som visade att texterna blivit längre, men också enklare. Du-tilltalet hade slagit igenom (Nord 2017:14).

Moderna informationstexter från myndigheter är relativt enkla och kännetecknas av ett direkt tilltal. Men undersökningar visar ändå problem med mottagaranpassning i dessa texter; det är nästan oundvikligt i massinformation. Nord (2017) redogör för en studie om en

informationsbroschyr från äldreomsorgen. Broschyren följer de välbekanta klarspråksråden, men blir inte ändamålsenlig eftersom den brister i mottagaranpassningen. Den försöker nå flera olika personer med olika ärenden samtidigt. Något liknande finns i en studie av Försäkringskassans broschyrer från 1970-talet och framåt, som Nord (2017) tar upp i sin översikt. Det finns ett du-tilltal i de moderna broschyrerna, men det brister eftersom mottagarna har olika förutsättningar; alla inkluderas inte i du-tilltalet (Nord 2017:15).

Några undersökningar av faktiska läsare har gjorts. De publicerade undersökningarna som finns visar att det är svårt att avgöra vad som faktiskt spelar roll för läsningen. Nord (2017) refererar till en studie om Skatteverket. I den skickade de ut en enkät där människor som fått skriftlig information fick bedöma hur de hade uppfattat den. I studien framkom det att huvudbudskapet inte var tydligt. Undersökningarna som tas upp visar att det är svårt att ta fram generella råd; skribenter behöver förstå läsarnas behov (Nord 2017:18).

I artikeln *Mot en evidensbaserad språkvård?* skriver Åsa Wengelin (2015) om vilken evidens som finns för vanliga klarspråksråd. Klarspråksråden hänvisar sällan till någon explicit forskning. I artikeln undersöker Wengelin ursprunget till några vanliga lexikala och syntaktiska råd. Hon gör en litteratursökning för de valda råden och försöker härleda, förklara men också problematisera dem (Wengelin 2015:2).

Vad gäller råden för ordval pekar en stor del av forskningen på att frekvens påverkar ordigenkänning, och läsning, positivt. Ett problem med detta är att olika ord är olika mycket frekventa för olika personer. Kopplat till detta är att det finns problem med evidensen för att abstrakta ord är svåra. Forskning visar både att konkreta ord är lättare att komma ihåg än abstrakta och att konkreta ord är lättare att lära sig för andraspråkstalare. Men det visar också att konkretion kan blandas ihop med frekvens eller ordlängd och därmed är inte evidensen direkt kopplad till abstrakta ord (Wengelin 2015:6–7).

Gällande ordlängd är det svårt att bevisa att längre ord är svårare att läsa än korta ord. Det har blandats ihop med frekvens eftersom längre ord har lägre frekvensgrad. Wengelin sammanfattar att det inte finns entydiga bevis för samband mellan lästid och ordlängd. Däremot drar hon en slutsats om att frekvens påverkar läsningen; ord som man ofta ser är mer lättlästa än ord man ser mer sällan (Wengelin 2015:8).

Wengelin skriver också om forskning gällande passiveringar och den visar att innehållet och tematiska roller spelar in för förståelsen. Forskning om ordföljd visar att finalt placerade bisatser är lättare att läsa än bisatser som inskott. Det visar också att det inte är längd, utan komplexitet som gör en mening svår att läsa (Wengelin 2015:10–11). Detta kan man koppla till rådet om vänster- och högertyngd. Det är komplexiteten som spelar roll, och inte längden.

Det här kan också kopplas till meningslängd som också är ett problematiskt råd. Det finns ingen evidens för att varierad meningslängd är fördelaktigt för läsaren, men man kan koppla det till att det påverkas av andra faktorer, till exempel komplex struktur (Wengelin 2015:12–13).

Wengelin konkluderar genom att säga att det åtminstone funnits något slags evidens för de klarspråksråd som finns, men att det finns stora problem med dem. Problemen är bland annat att evidensen är föråldrad och att råden har missuppfattats (Wengelin 2015:13–14).

Sammanfattningsvis visar forskningen som finns om klarspråk att det finns problem i du-tilltalet och för lite evidens för de råd som finns. Ett problem med du-tilltalet är att texten vänder sig till för många personer. Man behöver förstå läsarens behov för att kunna skriva en text som fungerar för mottagaren. Det finns därmed en svårighet att ta fram generella råd eftersom allt inte gäller alla läsare alltid. Med forskningen i åtanke är det därmed svårt att göra en bedömning endast utifrån råden och inte utifrån läsarens behov. Trots detta problem kommer jag att ta hänsyn till råden i min analys och diskussion. Klarspråksråden är generellt vedertagna och påverkar åtminstone texterna positivt.

3. Metod och material

Här beskrivs mitt material och min metod. Först kommer en beskrivning av materialet: hur jag har gjort urvalet och vad materialet är. Sedan kommer metodbeskrivningen: hur jag analyserar texterna.

3.1 Material

För att undersöka hur väl råden för klarspråk följs i kommunernas texter har jag valt texter från sex olika kommuner: tre stora och tre små. Texterna innehåller information om coronaviruset och alla är från oktober 2020. I urvalet utgick jag från Sveriges Kommuner och Regioners kommunindelning. År 2017 gjorde de en kommungruppsindelning för att underlätta jämförelser och analyser i statistiska sammanhang. Deras indelning är:

1. storstäder och storstadsnära kommuner
2. större städer och kommuner nära större stad
3. mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner.

Huvudprincipen för indelningen är storlek på tätort, närhet till större tätort och pendlingsmönster. Den första och andra gruppen bygger på antal invånare i den största tätorten i kommunen i stället för antal invånare i hela kommunen. Utöver grupperna som nämns ovan finns nio undergrupper – till exempel landsbygdskommun, pendlingskommun nära mindre stad och pendlingskommun nära storstad (Sveriges Kommuner och Regioner 2021). Mitt material består av kommuner från den största och den minsta gruppen. Detta eftersom jag vill se om klarspråksanvändningen skiljer sig åt hos stora och små kommuner.

3.1.1 Om kommunernas texter

Kommunerna som texterna kommer från är Stockholm, Håbo och Trelleborg; dessa räknas som stora kommuner. De små kommunerna i materialet är Falkenberg, Olofström och Jokkmokk. Mitt material består av kommuner från olika regioner, eftersom det finns en möjlighet att kommunen kopierar information från sin tillhörande regions hemsida. Det är bäst om valet av dokument gör att man får en så fullständig bild som möjligt; då blir innehållet belyst ur mer än en synvinkel (Patel & Davidson 2019:88). Fler texter hade gått att samla in, men på grund av uppsatsens storlek är det bättre att hålla sig till en lägre mängd.

Den lägre mängden material gör dock att generella slutsatser endast kan dras utifrån kommunerna i mitt material; resultatet är alltså inte generaliserbart.

Eftersom texterna är från samma tid betyder det att råden i grunden är samma. Längden på texterna varierar, men är mellan 204 och 476 ord. Texterna innehåller både råd till invånare och beskrivningar av vad kommunen gör i förhållande till pandemin. Några av texterna är egentligen längre och innehåller mer information, till exempel information om vad olika nämnder gör i samband med coronapandemin. Jag valde att inte ha med den information som inte direkt vänder sig till invånaren.

Speciellt för denna tid är att Folkhälsomyndigheten den 19 oktober 2020 beslöt om att låta regioner, i samråd med FHM, införa lokala råd. Ett exempel på lokalt råd är att inte resa med kollektivtrafiken (Folkhälsomyndigheten 2020e). Detta innebär att kommunernas råd kan skilja sig åt. Alla texter i materialet publicerades efter den 19 oktober förutom texterna från Olofström och Jokkmokk. Olofströms text är från den 9 oktober och Jokkmoks text är från den 8 oktober.

För att få tag på texterna använde jag mig av funktionen Wayback Machine. Den finns på hemsidan Internet Archive som är en icke-vinstdrivande hemsida. De arbetar med att bygga ett digitalt bibliotek bestående av bland annat textmaterial från olika hemsidor. Precis som ett bibliotek förmedlar de gratis material till allmänheten. De började sin insamling 1996 och har nu flera miljoner historiska hemsidor och texter sparade (Internet Archive u.å.)

Nedan listar jag den ordning som analysen presenteras:

- Falkenbergs kommun
- Jokkmokks kommun
- Olofströms kommun
- Stockholms stad
- Håbo kommun
- Trelleborgs kommun.

3.1.2 Folkhälsomyndighetens text

Eftersom Folkhälsomyndigheten har ansvar för att samordna insatser mot smittsamma sjukdomar stod de för de råd och rekommendationer som gällde under pandemin. De vidtog och föreslog åtgärder för att bromsa smittspridningen i dialog med bland annat regeringen och MSB (Folkhälsomyndigheten 2021). På bland annat Folkhälsomyndighetens hemsida kunde

man gå in och läsa om de råd som fanns. Det finns alltså en möjlighet att kommunerna i materialet har tagit text från Folkhälsomyndighetens hemsida. Listan med råden som fanns på Folkhälsomyndighetens hemsida under oktober 2020 är följande:

Håll avstånd och ta personligt ansvar

Viktiga saker som alla kan göra:

- Stanna hemma även om du bara känner dig lite förkyld.
- Har du nyttillkomna symptom på covid-19 som inte går över inom ett dygn bör du kontakta 1177 för att se vad som gäller i den region där du bor för att lämna prov för covid-19, förutsatt att symptomen inte kan förklaras av andra sannolika orsaker så som känd allergi, migrän eller spänningshuvudvärk.
- Tvätta händerna ofta med tvål och vatten, i minst 20 sekunder.
- Håll en armlängds avstånd till andra både inomhus och utomhus.
- Om det är möjligt, färdas på ett annat sätt än med allmänna färdmedel eller kollektivtrafiken, till exempel gå eller cykla.
- Välj ett färdmedel där du kan boka plats eller ett där du kan undvika trängsel.
- Håll avstånd till andra på bussen, tunnelbanan, spårvagnen och andra allmänna färdmedel.
- Undvik att delta i större sociala sammanhang som fester, begravningar, dop, kalas eller bröllop. När det gäller begravningar har Svenska kyrkan och Myndigheten för stöd till trossamfund information om hur dessa kan genomföras för att förhindra smitta av covid-19.
- Håll avstånd till andra på idrottsplatser, badhus och gym och undvik att byta om i allmänna omklädningsrum.

3.2 Metod

Analysmodellen innehåller kategorier som jag har valt utifrån kända klarspråksråd. Modellen bygger främst på de klarspråksråd som finns i *Myndigheternas skrivregler* (2014), eftersom kommuner är myndigheter (jfr avsnitt 2.4). Den bygger också på böckerna *Svenska skrivregler* (2017) och *19 råd för att skriva begripligt* (2019) eftersom råden innehåller rent grafiska råd, som *Myndigheternas skrivregler* (2014) inte tar upp i samma grad. Slutligen utgår modellen från *Grammatik med betydelse* (2013). Bokens beskrivning av språkhandlingar och modalitet ligger till grund för den analysen.

Jag motiverar valen av analyskategorier utifrån texternas egenskaper. Texterna innehåller råd riktade till kommunens invånare: hur de ska göra för att inte bli smittade och hur de ska göra för att inte föra någon smitta vidare. Det är alltså viktigt att texterna är lätta att förstå och följa – både rent språkligt och rent grafiskt. Därför undersöker jag texten på ett

övergripande plan: dess grafiska utseende och disposition, och på ett mer detaljerat plan: dess tilltal och modalitet. Nedan finns mer utförliga beskrivningar av valet av kategorier. Jag utelämnar att undersöka ordval och meningsuppbyggnad trots att klarspråksråd också innefattar det. Detta eftersom jag inte upplever att texternas ordval och meningsuppbyggnad är utmärkande. De ord som är svåra är de medicinska termerna som vi, på grund av pandemin, har kunskap om.

Nedan listas kategorierna som jag analyserar materialet utifrån:

- textens grafiska utformning och rubriker
- disposition och huvudsakligt innehåll
- interpersonell struktur
  - tilltal och omtal
  - språkhandlingar och modalitet.

I kategorin *textens grafiska utformning och rubriker* undersöker jag hur texten är uppbyggd; till exempel rubriker, typsnittsstorlek, punktlister och länkar kan påverka om texten är lättillgänglig. Jag undersöker hur rubrikerna skiljer sig från brödtexten och hur rubrikerna är uppbyggda. Jag undersöker både hur huvudrubrikerna och underrubrikerna fungerar i texterna. I denna kategori använder jag mig av *Svenska skrivregler* (2017) och *Begriplig text* (2019). Jag undersöker också hur det grafiska påverkar texten.

I kategorin *disposition och huvudsakligt innehåll* undersöker jag hur texten är disponerad och vad den innehåller. Här tittar jag bland annat på hur kommunerna inleder texten, vad som behandlas i de olika styckena och vad texten i allmänhet innehåller. Ett vanligt klarspråksråd är att skriva det viktigaste först och det undersöker jag också i denna kategori – vad är det första läsaren får se i texten?

Tilltal, omtal, språkhandlingar och modalitet tittar jag på i kategorin *interpersonell struktur*. Syftet med analyskategorin är att se på vilket sätt kommuntexterna förmedlar råden – används ett språk med tilltalet du? Det är relevant att se om råden tydligt förklarar hur invånarna ska göra. Vilka språkhandlingar används i texterna? Är dessa modifierade och i så fall i vilken grad? Det finns inget rent klarspråksråd om språkhandlingar och modalitet men eftersom texterna handlar om vad läsaren ska göra är det relevant att ha med detta i analysen. Det är relevant att läsaren på ett tydligt sätt kan läsa om vilka råd som den borde följa.

Utöver att analysera texterna utifrån dessa kategorier jämför jag dem med Folkhälsomyndighetens text om råden från samma tid.

4. Analys och resultat

Före analysen av materialet finns kommuntexterna inklistrade. Jag refererar till texterna genom att ta ut exempel och kursivera dem. Texterna finns också bifogade som bilaga i slutet av uppsatsen.

4.1 Små kommuner

4.1.1 Falkenbergs kommun

Falkenbergs kommuns text

Information med anledning av coronaviruset och sjukdomen covid-19

Falkenbergs kommun följer aktivt händelseutvecklingen kring det nya coronaviruset. Vi ser kontinuerligt över hur det kan påverka våra verksamheter och vi följer de rekommendationer som Folkhälsomyndigheten och andra ansvariga myndigheter ger.

Vill du veta hur läget ser ut i Falkenberg och Halland? [På Region Hallands webbplats hittar du tips och råd, och information om läget i Halland.](#)

Stanna hemma om du är sjuk

Några viktiga saker som alla kan göra:

- Stanna hemma om du är sjuk, även om du bara känner dig lite förkyld.
- Tvätta händerna ofta med tvål och vatten i minst 20 sekunder.
- Håll avstånd till andra, både inomhus och utomhus.
- Om det är möjligt, gå, cykla eller använd andra alternativa färdssätt.
- Välj ett färdmedel där du kan boka plats eller ett där du kan undvika trängsel.

Alla som är 12 år eller äldre och har symtom på covid-19 bör boka självprovtagning. Provet visar om du har en pågående covid-19-infektion och du tar det på dig själv. Barn mellan 6-11 år har också möjlighet att boka tid för provtagning.

Läs mer om hur det går till och om [hur du bokar provet på 1177 Vårdguiden.](#)

Du kan själv undvika att föra smittsamma sjukdomar vidare genom att:

- Stanna hemma när du har symtom på luftvägsinfektion. Stanna hemma tills du är frisk och ytterligare två dagar.
- Undvik att träffa andra som kan bli svårt sjuka, till exempel äldre personer. Det gäller även om du eller ett barn bara har lindriga symtom.

På så sätt undviker du att smitta andra människor exempelvis på arbetsplatser, i kollektivtrafiken eller platser där du är nära andra.

Följ råd för att hindra smittspridning

Det är också viktigt att följa [Folkhälsomyndighetens råd](#) för att hindra smittspridning i allmänhet:

- Stanna hemma även om du bara känner dig lite förkyld.
- Har du nytillkomna symptom på covid-19 som inte går över inom ett dygn bör du kontakta 1177 för att se vad som gäller i den region där du bor för att lämna prov för covid-19, förutsatt att symtomen inte kan förklaras av andra sannolika orsaker så som känd allergi, migrän eller spänningshuvudvärk.
- Tvätta händerna ofta med tvål och vatten, i minst 20 sekunder.
- Håll en armlängds avstånd till andra både inomhus och utomhus.
- Om det är möjligt, färdas på ett annat sätt än med allmänna färdmedel eller kollektivtrafiken, till exempel gå eller cykla.
- Välj ett färdmedel där du kan boka plats eller ett där du kan undvika trängsel.
- Håll avstånd till andra på bussen, tunnelbanan, spårvagnen och andra allmänna färdmedel.
- Undvik att delta i större sociala sammanhang som fester, begravningar, dop, kalas eller bröllop. När det gäller begravningar har Svenska kyrkan och Myndigheten för stöd till trossamfund information om hur dessa kan genomföras för att förhindra smitta av covid-19.
- Håll avstånd till andra på idrottsplatser, badhus och gym och undvik att byta om i allmänna omklädningsrum.

Grafisk utformning och rubriker

Falkenbergs kommuns text är 476 ord lång. Den är uppdelad på sju olika stycken. Styckena innehåller ibland endast en punktlista och är ibland endast en rad lång. Jag räknar inte de inledande satserna i punktlistorna som ett eget stycke. Falkenbergs text innehåller tre olika punktlistor som är formaterade på två olika sätt. Två av listorna står skrivna med en mindre typsnittsstorlek, medan den tredje har samma typsnittsstorlek som brödtexten. En anledning till skillnaden i listornas formatering kan vara att de har kopierats från Folkhälso-myndighetens hemsida. Listornas radavstånd är olika stora. De innehåller dessutom långa led, vilket gör att listan ser ut som ett vanligt stycke text. Punktlistor används för att göra text lättare att läsa och att överblicka. Denna funktion brister när så mycket text ingår i listan.

Falkenbergs text innehåller tre länkar som ger läsaren möjlighet att läsa mer om corona på region Hallands, 1177:s och FHM:s hemsidor. Länkarna ger intrycket att Falkenbergs kommunhemsida inte är en primärkälla för information om coronaviruset.

Falkenbergs kommuns text innehåller tre olika rubriker: en huvudrubrik och två underrubriker. Alla rubriker är fetstilta och enkla för läsaren att urskilja.

Underrubrikerna hjälper läsaren att hitta i texten medan huvudrubriken förklarar vad texten innehåller. Den första underrubriken innehåller ett av råden. Rådet upprepas sedan i listan som rubriken föregår. Rubrikerna står ut från brödtexten och vägleder läsaren genom att beskriva informationen som finns i styckena som efterföljer rubrikerna. Båda den första och andra underrubriken inleds dessutom med imperativ. Den andra rubriken förklarar att det i följande stycke listas råd som läsaren ska följa för att minska smittspridningen.

Disposition och huvudsakligt innehåll

Under huvudrubriken finns två stycken. Det första stycket är en fetstilt ingress. Där står det om vad kommunen gör i samband med coronaviruset. Det andra stycket innehåller en länk som läsaren kan trycka på för att läsa om läget i region Halland.

Under den andra rubriken finns fem stycken – två av dessa är endast en mening var. Det första stycket innehåller listan med råden som invånarna bör följa för att inte föra smittan vidare. Innehållet i den listan förekommer senare i texten igen. Här har kommunen valt ut några punkter och satt dem i centrum. Alla punkter förekommer en gång till i slutet av texten. Den listan är dessutom kopierad från FHM:s hemsida; det är råden som gällde från den 25 september 2020 (jfr avsnitt 3.1.2). Det andra stycket handlar om vad man ska göra om man har symtom på covid-19. Följande stycke handlar om att man kan läsa mer om provtagning på 1177:s hemsida. De sista styckena under den rubriken handlar om hur man kan undvika att föra smittsamma sjukdomar vidare. Punktlistan under den rubriken innehåller information som inte finns i listan med allmänna råd från FHM:s hemsida.

Under den tredje och sista rubriken finns ett stycke. Det innehåller råden som man ska följa för att minska smittspridningen.

Falkenbergs text har en tematisk disposition. Detta eftersom de olika styckena kan delas in i två olika avsnitt: vad kommunen gör och vad invånarna borde göra. Det klarspråksråd som ofta förekommer i fråga om disposition är att tänka på mottagaren och att skriva det viktigaste först. Att nämna kommunen i början gör troligen att den tänkta läsaren – en som bor i Falkenberg – känner att den har hittat information som är relevant. Men det är oklart vilken information som är mest relevant för läsaren. Om läsaren vill veta vad kommunen gör är denna disposition rimlig. Men om läsaren vill veta vilka råd som gäller just nu är kanske en enfatisk disposition mer optimal.

Tilltal och omtal

Det finns 23 *du* i Falkenbergs kommuns text. Kommunen vänder sig direkt till läsaren på flera ställen i texten. Textens syfte är att minska smittspridningen. Alltså är det höga antalet *du* rimligt. Du-tilltalet riktar sig till alla läsare; det vänder sig inte till någon specifik grupp någon gång i texten. Listorna med råden innehåller tillsammans 14 *du* och beskriver vad läsaren borde göra. I leden som inte innehåller något du-tilltal finns verb i imperativ; *tvätta händerna ofta med tvål och vatten*.

Du-tilltalet förekommer också på de ställen i texten som inte är punktlistor med råd för att minska smittspridning. Stycket som handlar om provtagning innehåller två *du*. Du-tilltalet

finns också i länkarna – läs mer om [...] hur du bokar provet på 1177 Vårdguiden. Du-tilltalet hjälper läsaren att föreställa sig det som står. En annan formulering, till exempel passivering, skulle göra att läsaren blir mer distanserad från texten.

Det enda stycket som inte innehåller något du-tilltal är ingressen. Det är också det enda stället i texten med ett vi-omtal. Det finns tre *vi* i texten: *Vi ser kontinuerligt över hur det kan påverka våra verksamheter och vi följer de rekommendationer som Folkhälsomyndigheten och andra ansvariga myndigheter ger.* Kommunen inleder texten med att tala om sig själva i tredje person för att sedan övergå till ett vi-omtal. Att inledningsvis inte skriva *vi* tydliggör att det är hela kommunen det handlar om. Att sedan ändra till ett vi-omtal skapar närhet till läsaren. Det låga antalet *vi* beror förmodligen på att texten riktar sig till invånarna. Kommunen förklarar att de följer de råd som finns och sedan läggs fokus på läsaren.

Språkhandlingar och modalitet

I texten finns 20 verb i imperativ. Dessa står nästan uteslutande skrivna i listorna som innehåller råd. Förutom i listorna finns imperativen *läs* i stycket om provtagning. Vanligt är att uppmaningar förekommer där relationen mellan sändare och mottagare inte är jämbördig (Holmberg & Karlsson 2019:53). Relationen mellan avsändaren och läsaren är inte jämbördig i detta fall, även om avsändaren också bör följa råden i texten.

I texten finns endast en fråga. Den finns tidigt i texten innan listorna med råden kommer. Frågan riktar sig direkt till läsaren: *vill du veta hur läget ser ut i Falkenberg och Halland?* Sedan kommer en länk till regionens hemsida.

Texten innehåller tio modala verb. Modaliteten är i både hög och låg grad av förpliktelse. Förpliktelsemodaliteterna i låg grad finns på två ställen före listorna med råd. Till exempel finns formuleringen *några viktiga saker som alla kan göra* före en lista med råd. Meningen som föregår råden står skriven i låg grad av förpliktelse medan själva råden står i imperativ. Det här ger läsaren möjlighet för andra handlingsalternativ – att inte göra som det står före listan. En formulering med medelhög grad av förpliktelse finns i stycket som handlar om självprovtagning. Har man symtom *bör* man boka provtagning. Här är det rekommenderat att man gör som det står, och läsarens möjlighet för alternativa handlingar minskar.

Det spelar stor roll hur råden förmedlas. Låg förpliktelsemodalitet gör att det finns mer öppning för tolkning i texten.

Sammanfattning

Falkenbergs listade råd är hämtade från Folkhälsomyndighetens hemsida. Det visar både formateringen på texten och att råden är identiskt lika de som finns på FHM:s hemsida. Kommunen har försökt göra texten mer läslig genom att dela upp den i tre punktlister och under tre rubriker. De har delat upp texten i två avsnitt: vad kommunen gör i samband med corona och vad läsaren bör göra för att inte föra smittan vidare. Falkenberg har genomgående ett direkt tilltal till läsaren genom både du-tilltal och imperativ. Det förekommer alltså en närhet mellan avsändaren och läsaren. Trots det höga antalet imperativ ges läsaren möjlighet att inte följa råden eftersom punktlistorna föregås av låg förpliktelsemodalitet.

4.1.2 Jokkmokks kommun

Jokkmokks kommuns text

Corona - samlad information

Här hittar du aktuell information om kommunens arbete och rekommendationer om coronaviruset och covid-19.

Det finns många frågor om coronaviruset och covid-19. Jokkmokks kommun följer utvecklingen och samverkar med andra samhällsaktörer. Vi bevakar och följer myndigheternas rekommendationer och gör allt vi kan för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet. En prioriterad fråga är att på olika sätt begränsa smittspridning, inte minst hos våra äldre.

Här hittar du aktuell och samlad information om kommunens arbete och rekommendationer. För att bromsa spridningen av det nya coronaviruset är det viktigt att vi tillsammans hjälps åt.

Några allmänna råd:

Tvätta händerna ofta med tvål och varmt vatten.

Stanna hemma om du har symtom, även om symtomen är lindriga. Vänta två dygn efter att du blivit frisk innan du går tillbaka till jobb eller skola.

Om du är 70 år eller äldre bör du begränsa dina sociala kontakter en tid framöver. Ta hjälp av anhöriga med att handla eller utföra andra ärenden.

Gör inga besök på äldreboenden eller sjukhus som absolut inte kan undvikas. Låt bli sådana besök helt om du känner dig sjuk. Undvik även att besöka äldre släktingar.

Vår målsättning är att hålla igång kommunal verksamhet så långt det är möjligt. Vi följer och anpassar oss efter expertmyndigheternas rekommendationer. Läs i sidmenyn vad som gäller för skola och förskola, vård och omsorg och andra kommunala verksamheter.

Kommunens medarbetare får löpande information via Framsidan (intranätet) samt även riktad information till särskilt berörda personalgrupper.

Samtliga nämnder och styrelser samt kommunfullmäktige hålls som vanligt. Ledamöter som är sjuka ska vara hemma. Ersättare kommer att kallas in för dem som inte kan vara med enligt ordinarie rutiner.

Grafisk utformning och rubriker

Jokkmokks kommuns text är 270 ord lång. Texten är uppdelad på tio stycken och innehåller två rubriker. Eftersom råden är uppdelade i stycken i stället för i en punktlista gör detta att de flesta styckena inte innehåller mer än tre meningar. Texten är skriven med samma typsnittsstorlek på alla ställen förutom ingressen som har något större typsnittsstorlek. Jokkmokk har inga länkar i sin text.

Kommunen har valt att inte lista råden för att minska smittspridning i en punktlista. I stället beskrivs råden i stycken som skiljs åt med blankrad. Detta gör det tydligt för läsaren när ett nytt råd kommer. Det negativa med att lista råden i en punktlista är att texten ofta blir svår att urskilja eftersom formateringen gör radavståndet mindre. I Jokkmokks text blir det lättare för läsaren att urskilja de olika råden. Samtidigt finns råden som punktlista på Folkhälsomyndighetens hemsida; kanske är det något som läsarna förväntar sig även i andra kanaler.

Det finns två rubriker i texten. Den ena rubriken beskriver innehållet – att texten handlar om samlad information om corona. Den andra rubriken förklarar att de allmänna råden kommer. Underrubriken är i samma storlek som brödtexten, men fetstilt. På så sätt sticker den ut från resten av texten, men kanske borde den ha varit större. Underrubriken är viktig eftersom den separerar råden från resten av texten. Däremot är den inte informativ. *Några allmänna råd* är vagt och allmänt. Dock är det i kontexten självklart vilka typer av råd som avses. Men det hade varit tydligare för läsaren om rubriken hade sammanfattat vilken information som efterföljs av den. Det låga antalet rubriker i Jokkmokks text kan man förklara med att texten är kort. Det gör den också optimal som webbttext eftersom människor vanligtvis inte dröjer kvar på webbsidor (Internetstiftelsen 2016:6).

Disposition och huvudsakligt innehåll

Jokkmokks text innehåller tio stycken. Tre av dem finns efter den första rubriken och de sista sju finns efter underrubriken.

Det första stycket är en ingress. I den sammanfattar Jokkmokk vad som finns i texten; ingressen skulle kunna fungera som en metatext eftersom den förklarar vad som finns på sidan. I det andra stycket förklarar kommunen vad de gör i samband med corona. I det tredje stycket upprepar de metatexten från första stycket. Möjligen är metatexterna överflödiga eftersom texten är så pass kort. Men eftersom kommunen inte har vägledande rubriker blir metatexterna ett substitut till dessa.

De resterande sju styckena är råd som både invånarna och kommunarbetarna bör följa. De första fyra är riktade till invånarna medan de sista tre handlar om kommunens arbete. Här kan man se att Jokkmokk har formulerat om råden med FHM:s råd i åtanke (jfr avsnitt 3.1.2). Det första rådet i deras lista är *Tvätta händerna ofta med tvål och varmt vatten* och FHM:s formulering innehåller inte ordet varmt. Dessutom specificerar FHM att man ska tvätta händerna i minst 20 sekunder. Det blir tydligt att textens mottagare är oklar i listan med råden. Den riktar sig både till invånarna och de som arbetar i kommunen trots att man hade kunnat dela upp den informationen. Kanske beror detta på att det är en liten kommun.

Jokkmokks text är tematiskt disponerad eftersom den först handlar om vad kommunen gör och sedan om vad invånarna borde göra.

Tilltal och omtal

Jokkmokks text innehåller sju *du*. Två av dessa finns i de metatexter som kommunen har innan råden kommer. Resten finns i råden som är riktade till läsaren. I det andra rådet kommer nästan hälften av antalet *du*. Läsaren har en tydlig roll i texten och inkluderas i konkreta situationer – *innan du går tillbaka till jobb eller skola*. Listan med råden är det ställe där du-tilltalet förekommer flest gånger. Det är relevant eftersom det är den del av texten som mest riktar sig till läsaren. Alla *du* i texten vänder sig däremot inte till alla läsare. Formuleringen *om du är 70 år eller äldre* vänder sig bara till läsarna som är det. I samband med den formuleringen kommer rådet om att begränsa sociala kontakter.

Du-tilltalet bidrar till att skapa en närhet mellan avsändaren och läsaren. På de ställen som det finns ett du-tilltal blir läsaren aktör. Tilltalet tydliggör vad som förväntas av läsaren. Kanske hjälper det läsaren att förstå vikten av sina handlingar.

I texten finns sex *vi*. Fyra av dessa finns under den första rubriken och två av dessa finns i listan med råden. Det finns två olika sorters vi-omtal. Det första vi-omtalet inkluderar kommunarbetarna som helhet. Det andra vi:et inkluderar alla – både kommunen och invånarna. Jokkmokk skriver att de behöver minska smittspridningen hos *våra äldre*. Här syftar Jokkmokk på alla äldre i kommunen och de flesta har ju äldre släktingar. Kommunen jämför sig med invånarna genom att inkludera alla i vi-omtalet. I det tredje stycket förklarar kommunen att det är viktigt att *vi tillsammans* hjälps åt för att bromsa smittspridningen. Även här inkluderar vi:et både kommunarbetarna och invånarna. Kommunen tydliggör att det inte bara är läsaren som ska följa råden, utan också kommunen.

Språkhandlingar och modalitet

Jokkmokks text innehåller sju verb i imperativ. Alla förekommer i listan med råden. Antalet är lågt men det beror troligen både på att texten är kort och på att några av råden handlar om hur kommunens verksamhet kommer att fortskrida. På några ställen förekommer imperativen i samband med formuleringar som påverkar uppmaningen. Till exempel ska man inte göra besök på äldreboenden eller sjukhus som *absolut inte kan undvikas*. Fortfarande är det tydligt att man inte borde, men det öppnar upp för alternativa tolkningar. Adderar man antalet imperativ med antalet *du* ser man att läsaren blir direkt tilltalad 14 gånger.

Några språkhandlingar som är frågor finns inte i denna text.

Texten innehåller två modala verb som i olika grader av förpliktelse varierar kravet på läsaren. Den första formuleringen handlar om att de som är äldre än 70 år *bör* begränsa sina sociala kontakter. Denna formulering är av medelhög grad av förpliktelse och ger 70-åringarna möjlighet att göra annorlunda än det som sägs. Efter formuleringen kommer dock rådet *ta hjälp av anhöriga med att handla*. Rådet blir tvetydigt när det först står skrivet i medelhög grad av förpliktelse och sedan övergår till en uppmaning. Det andra modala verbet finns i det sista rådet. Där konstaterar kommunen att kommunfullmäktigeledamöter som är sjuka *ska* vara hemma. Det är hög grad av förpliktelse och därmed nödvändigt. Denna uppmaning har grund i att man ska stanna hemma vid symptom.

Sammanfattning

Jokkmokks kommuns text innehåller få rubriker och ingen punktlista. I stället listas råden i stycken som skiljs åt med blankrad. De inleder sin text med en metatext och sedan en förklaring om vad kommunen gör. Formuleringarna i deras text skiljer sig något från de som FHM författat under denna tid. Texten innehåller både ett du-tilltal och vi-omtal. Vi:et inkluderar två olika grupper av människor – först endast kommunarbetare och sedan kommunen tillsammans med resten av invånarna. Kommunen uppmanar läsaren sju gånger. Texten innehåller två modala verb. Ett av dem är i medelhög grad av förpliktelse och ger läsaren möjlighet att agera på annat sätt än det som uttrycks.

4.1.3 Olofströms kommun

Olofströms kommuns text

Information om coronavirus

Med anledning av att Folkhälsomyndigheten höjt risknivån för smitta till högsta informerar Olofströms kommun följande:

Olofströms kommun följer händelseutvecklingen av coronaviruset och covid-19. Vi samverkar med länsstyrelsen och andra myndigheter i regionen. Vi följer Folkhälsomyndighetens och Smittskydd Blekinges rekommendationer.

Information från ansvariga myndigheter

Om du har allmänna frågor om corona, hur myndigheterna hanterar situationen och känner oro, ring 113 13.

Här hittar du information från ansvariga myndigheter om viruset, smittspridning och hanteringen av utbrottet.

[1177 Vårdguiden](#)

[Krisinformation.se](#)

[Folkhälsomyndigheten](#)

[MSB.se](#), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

För dig som vill testa dig för Covid-19

Uppdaterad senast: 2020-08-21

Region Blekinge erbjuder gratis, tidsbeställd egenprovtagning för covid-19 till dig som har fyllt 16 år och har symtom på sjukdomen. Provtagningen visar om du har Covid-19 just nu och du genomför provtagningen själv.

I Olofström finns provtagningsplatsen på Idrottsvägen 31 på parkeringsplatsen vid Dannfältshallen och har öppet måndagar och torsdagar.

[Läs mer om provtagning och beställ ditt egenprov på 1177 Vårdguiden](#)

Skydda dig och andra från smittspridning

Uppdaterad senast: 2020-03-12

Det bästa sättet att skydda sig och andra mot att bli sjuk är att undvika nära kontakt med sjuka människor. Det finns några allmänna råd för att undvika smitta:

Känner du dig sjuk med symtom som snuva, hosta eller feber ska du försöka låta bli att träffa andra människor. Gå inte till jobbet, skolan eller förskolan. Det gäller även om du bara känner dig lite sjuk. Det är viktigt att inte riskera att smitta andra.

Stanna hemma så länge du känner dig sjuk. Om du blir sämre och inte klarar egenvård i hemmet kan du ringa 1177 för sjukvårdsrådgivning. Vänta minst två dygn efter att du blivit frisk innan du går till jobb eller skola.

Mer om hur kan skydda dig och andra finns att läsa på [Skydda dig och andra från smittspridning](#), Folkhälsomyndigheten.

Här är några generella tips från [1177.se](#) på saker du kan göra själv för att undvika att smittor sprids:

- Tvätta händerna ofta och noggrant med tvål och vatten.
- Stanna hemma och vila om du har feber eller känner dig sjuk.
- Hosta eller nysa i armvecket.
- Använd pappersnäsdukar för engångsbruk om du behöver snyta dig.
- Håll gärna ett visst avstånd till andra och undvik att ta i hand. Det gäller särskilt om du behöver nysa eller hosta.

Grafisk utformning och rubriker

Olofströms kommuns text är 381 ord lång och uppdelad på elva stycken. Texten innehåller en punktlista och sex länkar. Brödtextens typsnitt är lika stort i alla delar av texten och alla rubriker är lika stora och ser likadana ut.

Olofström länkar till 1177, Krisinformation, Folkhälsomyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. 1177 och FHM länkar kommunen till två gånger. Alla länkar står skrivna under samma rubrik. Två länkar finns också under de andra rubrikerna.

I slutet av texten finns en punktlista. Listan innehåller en inledande sats och fem led. Leden är korta och lätta att urskilja vilket gör listan lätt att överblicka och att ta till sig. Alla led inleds på samma sätt – med imperativ.

Texten innehåller fyra rubriker som är lika stora. Detta får texten att se ut som fyra olika texter eftersom ingen rubriknivå finns. Storleken gör dock att rubrikerna är lätta att urskilja från resten av texten. Den första rubriken beskriver vad texten handlar om. Den andra rubriken sammanfattar att den följande informationen handlar om ansvariga myndigheter. Den tredje rubriken riktar sig till den som vill testa sig – *För dig som vill testa dig för covid-19* – medan den sista rubriken förklarar att råden kommer. Alla underrubriker sammanfattar efterföljande information. I två av rubrikerna finns ett direkt tilltal till läsaren och i en av dem finns ett verb i imperativ. De informativa rubrikerna är tydliga i texten och bidrar till att läsaren enkelt kan hitta och läsa under den rubrik som är mest relevant.

Disposition och huvudsakligt innehåll

Under den första rubriken finns två stycken. I de styckena beskriver kommunen vad de gör i samband med coronaviruset. De förklarar att de följer myndigheternas rekommendationer.

Under den andra rubriken finns två stycken och en lista med länkar till myndigheter. I det första stycket under rubriken skriver kommunen att den som oroar sig över viruset eller myndigheternas hantering av det kan ringa 113 13. Den andra rubriken beskriver att texten nedan innehåller länkar till information från ansvariga myndigheter. Det stycket är en metatext som förklarar de länkar som sedan listas.

Under den tredje rubriken finns två stycken och en länk. Det första stycket förklarar att regionen erbjuder gratis provtagning och att den visar om man har covid-19. Det andra stycket förklarar var provtagning kan göras i Olofström och beskriver vilka öppettider som gäller. Länken under den rubriken leder till 1177:s hemsida.

Den fjärde och sista rubriken efterföljs av fem stycken. Det första stycket förklarar att man bäst skyddar sig från att bli sjuk genom att undvika nära kontakt med människor. Det stycket inleder resten av styckena eftersom de också handlar om att minska smittspridningen. Det andra och tredje stycket handlar om vad man ska göra om man har symptom och är sjuk. Det fjärde stycket länkar till FHM och förklarar att man kan läsa mer där. Det sista stycket innehåller punktlistan. Listan innehåller tips från 1177 om hur man kan göra för att undvika att smittor sprids.

Med hjälp av de tydliga mellanrubrikerna är det lätt att urskilja vad de olika styckena handlar om. Det syns att kommunen har lagt vikt vid dispositionen. Deras text har en tydlig

tematisk disposition eftersom styckena behandlar olika teman: kommunen, myndigheter, testning och smittspridning. Mängden länkar tyder på att kommunen inte ser sig själva som en primärkälla för informationen.

Tilltal och omtal

Olofströms text innehåller 24 *du*. Du-tilltalet finns under alla rubriker förutom den första som handlar om kommunen. Du-tilltalet finns också i två av rubrikerna. Tilltalet är mest förekommande i delarna som handlar om att minska smittspridningen. Läsaren är tydligt närvarande i texten genom tilltalet. Du-tilltalet vänder sig till alla läsare nästan alla gånger. En gång specificerar kommunen vilka som inkluderas i du-tilltalet. Provtagning erbjuds *till dig som har fyllt 16 år och har symptom på sjukdomen*. Här blir du-tilltalet inte inkluderande på samma sätt som det är i resten av texten. Däremot går det att tro att majoriteten av läsarna är över 16 år.

Det finns två *vi* i textens andra stycke. Där förklarar kommunen att de samverkar med andra myndigheter och att de följer FHM:s rekommendationer. Sedan slutar kommunens delaktighet i texten. Den syns när de beskriver var provtagningen sker – eftersom det är i Olofström – men utöver det fokuserar texten på läsaren.

Språkhandlingar och modalitet

Texten innehåller 16 imperativ. Dessa finns nästan bara i den del som handlar om vad man ska göra för att minska smittspridningen. Ett du-tilltal finns när kommunen uppmanar läsaren att ringa 113 13. Det är ett verb i imperativ – *ring* – men eftersom det föregås av ett omständighetsadverbial gäller det inte alla läsare. Kommunen uppmanar läsaren att läsa mer och att beställa egenprov på 1177:s hemsida. Eftersom rubriken förklarar att den informationen vänder sig till den som vill testa sig blir imperativanvändningen rimlig i länken som handlar om testning. Det blir också tydligt att informationen som finns på sidan inte räcker för att kunna testa sig mot covid-19; läsaren måste vidare. Rubriken som föregår råden för minskad smittspridning innehåller imperativen *skydda*, vilket sedan övergår till många olika uppmaningar. Punktlistan med tipsen innehåller sammanlagt åtta imperativ och tydliggör hur läsaren kan göra för att inte sprida smittor vidare.

Olofströms text innehåller tre modifierade språkhandlingar. Alla finns under rubriken som handlar om smittspridning. Där förklarar kommunen att man, om man har symptom, *ska försöka låta bli att träffa andra människor*. Verbet *ska* förmedlar hög grad av förpliktelse, men eftersom formuleringen också innehåller verbet *försöka* blir uppmaningen mindre tydlig.

Senare i texten förklarar kommunen att man *kan ringa 1177 för sjukvårdsrådgivning* om man inte klarar egenvård i hemmet. Det står i låg grad av förpliktelse och blir alltså en möjlighet för läsaren. Här är den formuleringen rimlig eftersom informationen inte gäller alla. Före listan med tips finns formuleringen *saker du kan göra själv för att undvika att smittor sprids*. Här gäller samma sak: förpliktelsen är av låg grad och uttrycks som en möjlighet för läsaren. Det blir tvetydigt eftersom listan sedan endast innehåller imperativ.

Sammanfattning

Olofströms text innehåller många länkar. Därmed uppmanar kommunen invånaren att läsa på andra sidor. Texten innehåller många rubriker som gör det lätt för läsaren att hitta informationen som den letar efter i texten. Texten innehåller endast en punktlista och den finns sist i texten. Texten innehåller många *du* som direkt tilltalar läsaren. Alla *du* inkluderar dock inte alla läsare. Två *vi* finns och dessa syftar på kommunen. Det finns många uppmaningssatser som tydligt förklarar för läsaren vad den borde göra. Men dessa blir tvetydiga eftersom det före punktlistan finns en formulering i låg grad av förpliktelse.

4.2 Stora kommuner

4.2.1 Stockholms stad

Stockholms stads text

Stockholms stads arbete med coronapandemin

 Lättläst

Publicerad: 2020-03-10 08.00 Uppdaterad: 2020-10-19 16.16

Stockholms stad arbetar aktivt på flera olika sätt för att begränsa spridningen av covid-19 samt dess konsekvenser för staden. Här hittar du information och nyheter om Stockholms stads hantering av coronapandemin.

Hela Stockholms stad arbetar aktivt på flera olika sätt för att begränsa spridningen av coronaviruset och sjukdomen covid-19, och för att upprätthålla prioriterade verksamheter. Vårt främsta fokus är att skydda riskgrupper. Vi följer utvecklingen av pandemin noggrant och har ett nära samarbete med svenska myndigheter och aktörer i Stockholms län.

Tillsammans kan vi minska smittspridningen

Vi behöver alla hjälpas åt och ta ansvar för de åtgärder vi själva kan göra för att inte sprida smitta. På så sätt skyddar du både dig själv och andra.

- Har du inte redan genomfört test av covid-19 finns nu gott om tider att boka.
- Stanna hemma om du känner dig sjuk, tills du är helt frisk och två dagar extra.
- Tvätta händerna ofta och noggrant med tvål och vatten. Använd handsprit om du inte har tillgång till tvål och vatten.
- Håll ordentligt avstånd till andra människor utanför hemmet. Rekommendationen är minst två meter. Genom att göra detta kan du i längden rädda liv.
- Du som anhörig bör undvika onödiga besök hemma hos äldre och andra sårbara personer, och du ska aldrig göra ett besök om du har förkylningssymtom.
- Använd om möjligt färdmedel som innebär så lite närkontakt med andra människor som möjligt.
- Blir du sjuk eller skadar dig, ska du söka vård som vanligt via 1177 Vårdguiden. Vid livshotande skador, ring 112.

Undvik trängsel

Om vi ska kunna fortsätta att hålla samhället någorlunda öppet, måste var och en av oss göra detta utan att skapa trängsel eller sitta för nära varandra.

Ser du trängsel – i närheten av där du bor, eller på väg till jobbet, kan du berätta det för Stockholms stad via Tyck till-appen.

[Tyck till med mobilen >](#)

Har du frågor?

Håll dig uppdaterad om läget på webbplatsen krisinformation.se. Där finns de ansvariga myndigheternas uppdaterade information om coronaviruset och covid-19.

[Myndigheterna om coronaviruset, Krisinformation.se >](#)

Grafisk utformning och rubriker

Stockholms stads text innehåller 343 ord. Texten är uppdelad på nio stycken och innehåller fyra rubriker. Rubrikerna skiljer sig åt från brödtexten genom att både vara större och fetstilta. Underrubrikerna är mindre än huvudrubriken. I texten finns en punktlista. Texten inleds med en ingress som skiljer sig åt från brödtexten genom att vara i ett större typsnitt.

I slutet av texten finns två länkar. Den första länken leder till Stockholms stads funktion *Tyck till* och den andra länken går till hemsidan Krisinformation. Före länken till Krisinformation finns en beskrivning av vad man kan hitta på sidan.

Punktlistan i texten innehåller råd för att minska smittspridning. Varje nytt råd avskiljs med en punkt. De olika leden i punktlistan skiljs också åt genom stort radavstånd. Det är alltså inte svårt att skilja de olika leden åt.

De fyra rubrikerna är på olika nivåer. Huvudrubriken som beskriver innehållet är störst medan underrubriken *Undvik trängsel* är minst. Den minsta rubriken sammanfattar innehållet som kommer – att alla måste undvika trängsel. Den sammanfattar dock inte stycket som handlar om appen *Tyck till*. Resterande rubriker är lika stora. Den ena rubriken innehåller formuleringen *Tillsammans kan vi minska smittspridningen* och kommer före listan med råden. Den rubriken är inte sammanfattande, men den motiverar läsaren att följa de råd som finns. Den andra rubriken är *Har du frågor?* och står skriven före länken till Krisinformation. Den rubriken är, i sammanhanget, vag och sammanfattar inte innehållet. De olika rubriknivåerna påverkar läsningen och gör kanske att läsaren prioriterar styckena olika. Det kanske är det medvetet från stadens sida. Rubrikerna vänder sig till läsaren, men de informerar inte tydligt om innehållet. Rubriken om trängsel står i imperativ och rubriken om frågorna har ett du-tilltal. Rubriken före råden innehåller ett *vi* och fungerar möjligen både argumenterande och jämfällande. Rubrikerna har alltså tydliga syften i texten.

Disposition och huvudsakligt innehåll

Stockholms stads text innehåller nio stycken. Under den första rubriken finns de två första styckena. Både ingressen och det andra stycket förklarar vad Stockholms stad gör i samband med coronaviruset. Ingressen är också en metatext eftersom den förklarar vilken information som finns på sidan.

Under den andra rubriken finns två stycken. Det första stycket förklarar att alla behöver hjälpas åt för att inte sprida smitta. Det andra stycket är punktlistan med råden. Något speciellt med listan är att den inte har någon inledande sats. Det står ingenstans att det är råd som listas.

Under den tredje rubriken finns tre stycken. Det första stycket förklarar att man måste minska trängseln. Det andra stycket förklarar att man genom *Tyck till*-appen kan berätta var i Stockholm det förekommer mycket trängsel. Det tredje stycket är länken som leder läsaren till den appen.

Under den sista rubriken finns två stycken. Det första stycket innehåller information om hemsidan Krisinformation; där samlas alla myndigheters uppdateringar om coronaviruset. Det sista stycket innehåller endast en länk till Krisinformation.

Man kan dra slutsatsen att Stockholm har en tematisk disposition i sin text. De skriver först om vad de gör i samband med coronaviruset. Efter det finns listan som beskriver hur läsaren ska göra för att minska smittspridningen. Sedan kommer informationen om trängseln och därefter en hänvisning till en annan hemsida.

Tilltal och omtal

Stockholms stad tilltalar sina läsare med *du* 17 gånger. Du-tilltalet förekommer i alla stycken i texten förutom två. I stycket där kommunen berättar vad de gör i samband med viruset tilltalas inte läsaren. I stycket om trängsel tilltalas inte läsaren med *du*. Du:et syftar nästan uteslutande på alla läsare i texten. Ett av råden i listan vänder sig dock till en snävare grupp. Det står att *du som anhörig bör undvika onödiga besök hemma hos äldre*. Här inkluderar du-tilltalet inte alla läsare. Andra formuleringar som *stanna hemma om du känner dig sjuk* gäller inte alla läsare alltid eftersom en del kan läsa texten när de är sjuka och en del kan läsa den när de är friska. Men tilltalet är riktat till alla som läser eftersom alla kan bli sjuka.

I texten finns sex *vi*. Vi-omtalet finns i tre stycken och i en rubrik. Den första gången vi-omtalet står skrivet är i stycket om vad kommunen gör. Där berättar kommunen att deras främsta fokus är att skydda riskgrupper och att de följer utvecklingen av pandemin. Nästa vi-formulering i texten kommer före listan med råd: *tillsammans kan vi minska smittspridningen*. Här ändras vilka som inkluderas av vi:et. Vi-omtalet i stycket om kommunen syftar endast på kommunarbetare och ansvariga. I rubriken skiftar syftningen till alla – både kommunen och kommunens invånare. Efter rubriken kommer formuleringen: *Vi behöver alla hjälpas åt och ta ansvar för de åtgärder vi själva kan göra för att inte sprida smitta. På så sätt skyddar du både dig själv och andra*. Här poängterar kommunen två gånger att de också har ett ansvar. I den andra meningen skiftar perspektivet igen och kommunen vänder sig till läsaren. Det sista vi:et i texten finns före texten om *tyck till*-appen. *Om vi ska kunna fortsätta att hålla samhället någorlunda öppet [...]* kan både syfta på kommunen och läsaren. Men eftersom de senare refererar till att läsaren kan kontakta dem via appen syftar detta *vi* på kommunen.

Språkhandlingar och modalitet

Stockholms text innehåller nio verb i imperativ. Nästan alla förekommer i listan med råd om att minska smittspridningen. Det är viktigt att denna del tydligt formulerar vad läsaren behöver göra. Tre av imperativen finns i slutet av texten. Stycket om trängsel föregås av rubriken *undvik trängsel*. Även denna rubrik är ett råd som läsaren kan följa för att minska smittspridningen. Att det står som egen rubrik gör att den blir tydlig för läsaren. Nästa imperativ finns i länken till appen – *tyck till med mobilen*. Kommunen uppmanar läsaren att använda appen, men texten som föregår länken tydliggör att man ska tycka till om man ser trängsel. Den sista imperativen uppmanar läsaren att hålla sig uppdaterad om läget med hjälp av webbplatsen Krisinformation.

En fråga finns och den vänder sig till läsaren – *har du frågor?* Frågan finns i en rubrik och efterföljs av en text om Krisinformation och en länk till denna sida. Det blir möjligtvis förvirrande att låta läsaren vända sig med frågor till en webbplats.

Det finns sju stycken modifierade språkhandlingar. Den första modifierade språkhandlingen finns i rubriken före listan. *Tillsammans kan vi minska smittspridningen* är en formulering med låg grad av sannolikhet. Kommunen kan inte vara säkra på att smittspridningen minskar med hjälp av de råd som finns efter rubriken. Men rubriken kan också fungera som något slags motivation. Detsamma gäller en formulering som finns längre ner i listan: *Genom att göra detta kan du i längden rädda liv*. Här kan inte kommunen lova något, men de kan motivera läsaren. Formuleringar med både medelhög och hög grad av förpliktelse finns också. Anhöriga *bör* undvika onödiga besök hos äldre och man *ska* söka vård om man skadar sig eller blir sjuk. Den sista formuleringen är säkert relevant eftersom sjukvården i samband med viruset blev högt belastad. Därför höll sig människor från att belasta den mer.

Sammanfattning

Stockholms text innehåller rubriker som snarare motiverar läsaren än vägleder. Den innehåller en punktlista med led som är tydliga att urskilja och en länk till kommunens egen app. Stockholm disponerar sin text tematiskt och inleder den med att berätta vad kommunen gör i samband med viruset. Ett genomgående du-tilltal som både inkluderar alla läsare och ibland vänder sig till en snävare grupp av läsare finns i texten. Många *vi* finns och dessa inkluderar både kommunarbetarna och invånarna i kommunen. Detta bidrar till en mer jämlik relation mellan läsaren och avsändaren. Många verb i imperativ finns och dessa finns i sammanhang med råd för att minska smittspridning. Några formuleringar med låg grad av sannolikhet finns och dessa fungerar möjligtvis motiverande för läsaren.

4.2.2 Håbo kommun

Håbo kommuns text

Skydda dig själv och andra

Du kanske räddar någons liv genom att följa rekommendationerna om att hålla avstånd, hålla dig hemma och begränsa dina sociala kontakter. Smittspridningen av coronaviruset bedöms som mycket hög. Därför uppmanar Folkhälsomyndigheten människor med symtom, även milda, att begränsa sociala kontakter för att inte smitta andra.

Tillsammans kan vi bromsa smittan!

Det är allas ansvar att hindra spridningen av sjukdomen covid-19.

Här kommer några viktiga saker som alla kan göra:

- Stanna hemma även om du bara känner dig lite förkyld.
- Tvätta händerna ofta med tvål och vatten i minst 20 sekunder.
- Håll en armlängds avstånd till andra både inomhus och utomhus.
- Om det är möjligt, gå, cykla eller använd andra alternativa färdmedel.
- Välj ett färdmedel där du kan boka plats eller ett där du kan undvika trängsel.
- Håll avstånd till andra på bussen, tunnelbanan, spårvagnen och andra allmänna färdmedel.
- Undvik att delta i större sociala sammanhang som fester, begravningar, dop, kalas eller bröllop.
- Håll avstånd till andra på idrottsplatser, badhus och gym och undvik att byta om i allmänna omklädningsrum.

Folkhälsomyndigheten ansvarar för allmänna råd inom verksamhetsområdet smittskydd. Råden gäller fram till 31 december 2020.

[Klicka här för att läsa mer på Folkhälsomyndighetens webbplats](#)

Skärpta lokala råd för Uppsala län

De skärpta lokala råden för Uppsala län förlängs. Det beslutade Folkhälsomyndigheten i samråd med Region Uppsala den 29 oktober.

De skärpta allmänna råden började gälla den 20 oktober.

[Klicka här för att läsa mer](#)

Grafisk utformning och rubriker

Håbo kommuns text är 238 ord lång. Den innehåller åtta stycken och tre rubriker. Det första läsaren får se är huvudrubriken och en bild. I texten finns en punktlista som innehåller råden.

All brödtext är i samma typsnittsstorlek. Ingressen skiljs åt från texten genom att vara fetstilt och rubrikerna är större än brödtexten.

Håbo länkar till andra sidor två gånger. Länkarna i texten leder till Folkhälsomyndighetens webbplats och till en annan sida på Håbo kommuns webbplats. Den första länken handlar om råden och den andra länken handlar om de skärpta råden för Uppsala län.

Punktlistan i texten har långa led som inte skiljs åt på ett tydligt sätt på grund av formateringen. Den har en inledande sats som förklarar att listan handlar om vad invånarna kan göra för att minska smittspridningen.

Bilden är tecknad och visar tre personer som håller avstånd till varandra. Både 1177 och region Uppsala står som avsändare på bilden. Den kan både fungera motiverande och sammanfattande eftersom innehållet upprepas i texten.

Textens huvudrubrik innehåller formuleringen *Skydda dig själv och andra*. Huvudrubriken innehåller alltså inte ordet corona, men eftersom texten publicerades i samband med pandemin är det säkerligen tydligt för läsaren vad den handlar om. I stället har kommunen en motiverande rubrik som också möjligen fungerar intresseväckande.

Den första underrubriken står skriven före listan med råden. Rubriken lyder *tillsammans kan vi bromsa smittan!* och innehåller ett utropstecken. Även denna rubrik motiverar läsaren. Den är också inkluderande eftersom den innehåller ett *vi*. Den sista rubriken är annorlunda: *Skärpta lokala råd för Uppsala län*. Medan de första rubrikerna motiverar läsaren, sammanfattar den sista rubriken innehållet i det sista stycket. Texten innehåller alltså rubriker som tydligt vänder sig till läsaren, genom direkt tilltal och imperativ, men alla är inte informerande om vad som faktiskt står i texten.

Disposition och huvudsakligt innehåll

Texten innehåller åtta stycken uppdelade på tre rubriker.

Under den första rubriken finns ingressen som motiverar läsaren att följa de råd som finns. I detta stycke nämns inte kommunen, utan Folkhälsomyndigheten.

Under den andra rubriken finns fyra stycken. Det första stycket innehåller endast en mening som är av samma slag som det första stycket – argumenterande och motiverande. Kommunen förklarar att det är allas ansvar att hindra spridningen av viruset. Det andra stycket är den punktlista som innehåller råden man ska följa för att minska smittspridningen. Det tredje stycket är kort och förklarar att det är Folkhälsomyndigheten som ansvarar för de allmänna råden. Det sista stycket under rubriken är länken till FHM.

Under den sista rubriken finns tre stycken. Det första innehåller information om att de lokala råden för Uppsala län förlängs och det andra förklarar när de skärpta råden började gälla. Det sista stycket är länken till kommunens sida där man kan läsa mer om den informationen.

Håbo kommun nämns inte en enda gång i texten. Det enda som avslöjar att texten finns på deras sida är länken som leder läsaren till en annan text på deras hemsida. Referensen till Uppsala län avslöjar att texten är relevant för dem som bor i Uppsala, men det hade kunnat vara en text där avsändaren hade varit regionen i stället.

Deras fetstilta ingress är intressant eftersom den uppmanar läsaren att följa råden som finns – *du kanske räddar någons liv genom att följa rekommendationerna om att hålla avstånd*. En anledning till att Håbo disponerar sin text så kan vara att smittspridningen var hög i Uppsala. Den 20 oktober 2020 beslutade FHM i samråd med bland annat smittskyddsläkaren i Uppsala om skärpta allmänna råd. Bland annat uppmanades invånarna att bara umgås med personer som de bodde med (FHM 2020a). Efter den argumenterande ingressen kommer listan med råd. På så sätt kan man dra slutsatsen att Uppsala har en empatisk disposition i sin text. Det viktigaste – råden för att minska smittspridning – kommer först.

Tilltal och omtal

Det finns sju *du* i Håbo kommuns text. Dessa finns i en rubrik, i ingressen och i listan med råden. *Du*-tilltalet bidrar till den argumenterande och motiverande tonen i ingressen: *Du kanske räddar någons liv genom att följa rekommendationerna om att hålla avstånd, hålla dig hemma och begränsa dina sociala kontakter*. Alla *du* i texten inkluderar alla läsare. Det låga antalet *du* kan bero på textens längd.

I texten finns endast ett *vi*. Det finns i rubriken som föregår listan med råden. *Tillsammans kan vi bromsa smittan!* Här blir kommunens brist på delaktighet tydligare. *Vi*-omtalet inkluderar alla invånare, men kommunens roll i den gruppen blir inte lika tydlig när de inte har nämnts tidigare. Läsaren vet förmodligen att Håbo är avsändare, men eftersom de inte syns i texten fungerar inte det inkluderande *vi*:et på samma sätt. Däremot finns formuleringen *det är allas ansvar* [...] efter rubriken och där blir kommunens ansvar tydligare.

Med Håbos bristande närvaro i texten blir fokuset tydligt på läsaren. Mottagaranpassningen är bra eftersom texten direkt vänder sig till invånaren. Samtidigt hade

kanske en kort formulering om vad kommunen gör i samband med viruset också varit fördelaktigt för mottagaren. Mottagarna är ju invånarna i kommunen.

Språkhandlingar och modalitet

I texten finns 12 imperativ. Nästan alla finns i listan med råden och dessa är i viss mån kopierade från Folkhälsomyndighetens hemsida (jfr avsnitt 3.1.2). På en del ställen har Håbo tagit bort information. De tog bort en del av ett led som handlar om hur kyrkan arbetar med att minska smittspridning vid begravningar. Detta tyder på att de har tänkt på vad som är relevant för mottagaren. Den imperativ som inte finns i listan med råden finns i textens huvudrubrik. I den uppmanar kommunen att invånarna ska skydda sig själva och andra.

Det finns inga frågor i Håbos text.

Det finns fyra modifierade satsen i texten. Den första finns i den första underrubriken: *tillsammans kan vi bromsa smittan!* Den står i låg grad av sannolikhet; det är tänkbart att man kan bromsa smittan. Typiskt för denna tid var att man inte visste säkert om metoderna man använde var effektiva. Det syns i rubriken som föregår råden. I den inledande satsen till punktlistan finns formuleringen *några viktiga saker som alla kan göra*. Den formuleringen är i låg grad av förpliktelse och signalerar att det är möjligt för alla att göra det. Ännu en gång blir råden tvetydiga eftersom de föregås av en formulering som öppnar för andra alternativ.

Sammanfattning

Håbo kommuns text inleds med en bild som förklarar att läsaren ska hålla avstånd. Sedan kommer en argumenterande ingress som uppmanar läsaren att följa de råd och restriktioner som finns. Den stilen återkommer i underrubriken som föregår råden. Kommunens text har en emfatisk disposition och inleds med motivation att följa råden. Kommunen nämns inte en enda gång i texten. Trots det finns ett *vi*, men det inkluderar alla och inte bara kommunen. Håbo har kopierat nästan hela listan med råd från FHM:s hemsida och har lika många imperativ som de. Uppmaningarna föregås av en formulering i låg grad av förpliktelse och ger läsaren ett tvetydigt budskap.

4.2.3 Trelleborgs kommun

Trelleborgs kommuns text

Coronaviruset

Verksamheters tillgänglighet

Länkar

Näringsliv

Skola och barnomsorg

Omsorg

Kultur och fritid

Frågor och svar om corona

Pandemin är inte över. Vi behöver alla ta ansvar och hjälpas åt för att stoppa smittspridningen. Trelleborgs kommun följer utvecklingen och sammanfattar aktuell kommuninformation samt rekommendationer och regler. Informationen uppdateras kontinuerligt.

27 oktober 2020: [Trelleborgs kommun stänger verksamheter efter skärpta råd i hela Skåne.](#)

Trelleborgs kommun följer utvecklingen kring coronaviruset och sjukdomen covid-19. Kommunen agerar utifrån regeringens och länsstyrelsens beslut samt med stöd av Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Vad kan du göra för att minska smittspridningen?

- Stanna hemma även om du bara känner dig lite förkyld.
- Tvätta händerna ofta med tvål och vatten, i minst 20 sekunder.
- Håll en armlängds avstånd till andra både inomhus och utomhus.
- Om det är möjligt, färdas på ett annat sätt än med allmänna färdmedel eller kollektivtrafiken, till exempel gå eller cykla.
- Håll avstånd till andra människor.
- Undvik att delta i större sociala sammanhang som fester, begravningar, dop, kalas eller bröllop.

[Tisdagen den 27 oktober beslutade Folkhälsomyndigheten och Region Skånes smittskydds läkare om skärpta råd för alla som vistas i Skåne.](#)

Har du nytillkomna symptom på covid-19 som inte går över inom ett dygn bör du kontakta 1177 för att lämna prov för covid-19, förutsatt att symtomen inte kan förklaras av andra sannolika orsaker så som känd allergi, migrän eller spänningshuvudvärk.

Grafisk utformning och rubriker

Trelleborgs text är 204 ord lång. Den innehåller två rubriker och fem stycken. Två gånger länkar Trelleborg till andra sidor: en annan text på kommunens hemsida och en text på region Skånes hemsida. All brödtext är lika stor förutom ingressen som är något större. Rubrikerna i texten är lätta att urskilja eftersom de är fetstilta och större.

Texten innehåller en punktlista som finns under en egen rubrik och innehåller sex led. Punkterna är tydligt separerade med blankrader vilket gör att läsningen blir enklare. Punktlistans inledande sats är samtidigt en underrubrik.

Textens huvudrubrik innehåller endast ordet *coronaviruset* vilket inte säger mycket om själva innehållet i texten. Texten tydliggör inte att det är råd för att hindra smittspridning som presenteras.

Den andra rubriken är en underrubrik – *Vad kan du göra för att minska smittspridningen?* och är formulerad som en fråga. Rubriken sammanfattar efterföljande information eftersom rubriken föregår listan med råd. Möjligen hade det fungerat bättre om den varit formulerad annorlunda: vad du kan göra för att minska smittspridningen. Men rubriken innehåller ett direkt tilltal och beskriver vad läsaren borde göra – minska smittspridningen. Kommunens korta text behöver inte fler rubriker. De som finns underlättar läsningen för läsaren.

Disposition och huvudsakligt innehåll

Under Trelleborgs första rubrik finns två stycken. Det första är den sammanfattande ingressen. Där förklarar Trelleborg hur läget ser ut och att kommunen följer utvecklingen av coronaviruset. Detta stycke innehåller dessutom en länk som leder till information om att Trelleborg delvis stänger sin verksamhet. Det andra stycket handlar också om att Trelleborg följer utvecklingen kring coronaviruset. Eftersom det första stycket sammanfattar texten blir det en upprepning precis efter.

Under den andra rubriken finns tre stycken. Det första stycket är punktlistan med råden om minskad smittspridning. Det andra stycket innehåller länken till region Skånes hemsida. Informationen där handlar om de skärpta råd som gäller i Skåne. Det tredje stycket handlar om att man ska kontakta 1177 för att lämna prov på covid-19 om man har symptom på sjukdomen.

Det går att dra slutsatsen att Trelleborg har en tematisk disposition i sin text. Först handlar det om vad kommunen gör och sedan om vad man som invånare kan göra för att minska smittspridningen.

Tilltal och omtal

Det finns fyra *du* i Trelleborgs text. Alla står skrivna under den andra rubriken – alltså delen av texten som handlar om vad invånarna bör göra. Ett av *du*:na finns i underrubriken. Du-tilltalet i texten vänder sig till alla läsare.

Det finns bara ett *vi* i kommunens text. I den andra meningen finns formuleringen *vi behöver alla ta ansvar och hjälpas åt för att stoppa smittspridningen*. *Vi*:et inkluderar både kommunen och läsaren. Det bidrar till en jämlikhet mellan dessa. Trelleborgs kommun nämns

tre gånger i texten. De refererar till sig själva genom att skriva *Trelleborgs kommun* och *kommunen*. Ett *vi* som bara inkluderar Trelleborgs kommun finns alltså inte.

Språkhandlingar och modalitet

I Trelleborgs text finns fem imperativ. Alla finns i listan med råd som delvis är tagen från Folkhälsomyndighetens hemsida. Vissa formuleringar är identiska medan andra skiljer sig åt från råden i FHM:s lista. FHM:s andra punkt handlar om att lämna prov om man är sjuk och den har Trelleborg valt att lägga som ett eget stycke.

Det finns en fråga i Trelleborgs text och den finns i underrubriken. Den har inte samma syfte som vanliga frågor. Frågan fungerar troligen som en vägledare för läsaren – under frågan hittar invånaren råden som den ska följa.

Det finns två formuleringar med förpliktelsemodalitet. Den första finns i underrubriken som föregår punktlistan med råden: *Vad kan du göra för att minska smittspridningen?* Frågan som riktar sig till läsaren är i låg grad av förpliktelse. Det är tvetydigt att ha denna formulering innan råden kommer. Formuleringen öppnar för alternativa handlingar trots att råden listas med imperativ. Den andra förpliktelsemodaliteten handlar om att man *bör* lämna prov om man har symptom. Det är medelhög grad av förpliktelse – alltså rekommenderat.

Rubriken och de modifierade satserna visar att kommunen ger invånarna möjligheten att inte följa råden.

Sammanfattning

Trelleborgs korta text är enkel att ta till sig genom en tydlig underrubrik och punktlista. Det första läsaren möter är information om vad kommunen gör. Kommunen vänder sig direkt till läsaren flera gånger med både du-tilltal och imperativ. Ett *vi* finns och det inkluderar både kommunen och invånarna. Genom modifierade satser finns möjlighet för invånarna att inte följa de råd som finns i texterna. I samband med uppmaningarna i listan blir detta tvetydigt.

4.3 Hur texterna lever upp till råden för klarspråk

Min bedömning är att texterna över lag lever upp till råden för klarspråk. Ett direkt tilltal finns i alla texter genom både du-tilltal och imperativ. Nästan alla texter har både punktlistor och underrubriker som underlättar läsningen. Underrubrikerna sammanfattar antingen innehållet i texten eller motiverar läsaren att följa de råd som finns i texten. Detta gör att underrubrikerna i vissa fall inte hjälper läsaren att överblicka innehållet i texten, men de motiverar läsaren att

följa råden. Nästan alla kommuner har en tematisk disposition förutom Håbo som har en emfatisk. Ett problem som finns i majoriteten av texterna är att listan med råden föregås av en inledande sats i låg grad av förpliktelsemodalitet. Detta gör att läsaren ges möjlighet att välja att inte följa råden. Det finns inga direkta klarspråksråd gällande modalitet, men texterna blir otydliga och svåra för läsaren att tolka när de formuleras på detta sätt. Av alla kommuntexter i materialet är det Olofström som, i sin helhet, är bäst klarspråkad. En stor tillgång i deras text är rubrikerna som tydligt visar vad läsaren hittar den information den söker.

5. Diskussion

I diskussionen diskuterar jag analysen utifrån de tre frågor som min undersökning utgick från. Kapitlet är uppdelat i tre avsnitt.

5.1 Hur väl följer kommunerna råden för klarspråk?

Över lag följer kommunerna råden för klarspråk väl. Något som förekommer i alla texter är ett genomgående du-tilltal. Det förekommer inte lika många gånger i alla texter, men ett direkt tilltal till läsaren finns överallt – både genom *du* och verb i imperativ.

Kommunerna har också tagit hänsyn till råden som har med överskådlighet att göra. Alla kommuner har rubriker som delar upp texten i olika avsnitt. Alla är inte informativa; en del är motiverande och tilltalande. De kommuner som inte har många rubriker har kortare texter. Att skriva kort är ett vanligt klarspråksråd. Falkenberg och Olofström arbetar mer informera och sammanfattande med rubrikerna än resterande kommuner. I deras texter kan man enkelt hitta de delar man söker efter genom att läsa rubrikerna. En del kommuner har mer motiverande rubriker – till exempel *Tillsammans kan vi bromsa smittan!* Dessa är bra i sammanhanget men hjälper inte läsaren att hitta i texten.

Alla kommuner förutom Jokkmokk har punktlister. Det här tyder på att de antingen har tagit hänsyn till punktlisornas hjälp i läsningen eller att de har gjort som Folkhälso-myndigheten. Punktlisorna i texterna innehåller råden för att minska smittspridningen. På några ställen försvårar punktlistan läsningen eftersom formateringen gör radavståndet i listan mindre. Några kommuner har löst detta genom att göra avståndet mellan leden i listan större. När råden är listade i en punktlista blir de lättare att urskilja; punktlistan belyser det viktiga i texterna. Ett problem med några av listorna med råden är att de föregås av en inledande sats som är i låg grad av förpliktelse. Medan råden är skrivna med verb i imperativ ger de inledande satserna läsaren möjlighet att inte följa dem. Allmänna råd är inte bindande (jfr avsnitt 2.1). Möjligen är det därför råden presenteras i samband med låg förpliktelsemodalitet. Samtidigt är råden viktiga för att minska smittspridningen; därför är den låga förpliktelse-modaliteten inte optimal. Texterna är alltså ibland tvetydiga för läsarna. Även om det inte finns något rent modalitetsråd inom klarspråk är det relevant att undersöka eftersom det handlar om hur tydligt budskapet framställs. Texterna brister alltså i tydlighet när det gäller råden.

Gällande dispositionen är den i nästan alla fall tematisk. Kommunerna börjar med att skriva vad de gör i samband med viruset för att sedan skriva vad läsaren kan göra för att

minska smittspridningen. Håbo gör annorlunda och börjar med en text som motiverar läsaren att följa råden. Troligen beror deras disposition på att smittspridningen i region Uppsala var hög i oktober 2020. På grund av deras situation var den motiverande tonen relevant. Den tematiska dispositionen visar att kommunerna har lagt vikt vid att dela upp informationen på ett logiskt sätt. Ett vanligt råd i samband med disposition är att skriva det viktigaste först. Det viktigaste för läsaren varierar beroende på vilket läsmål den har. Några läsare kanske går in på sidan för att läsa om vad kommunen gör – då är dispositionen emfatisk. Men samma sak gäller inte för läsare som går in på hemsidan för att läsa om råden för smittspridning. För de läsarna är dispositionen inte emfatisk eftersom de måste läsa mer för att hitta rätt information.

5.2 Vilka klarspråksråd prioriteras i texterna?

Ett klarspråksråd som tydligt prioriteras i alla texter är det som handlar om att ha en personlig ton och stil. Alla texter präglas av ett du-tilltal. Texternas syfte motiverar det genomgående du-tilltalet. Det personliga tilltalet slog igenom i myndighetstexter i början av 2010-talet. Däremot visar forskning att du-tilltalet ofta är oklart eftersom det vänder sig till många olika mottagare (jfr avsnitt 2.5).

Exempel på detta är undersökningen om broschyrer från Försäkringskassan som visade sig vända sig till flera olika personer samtidigt (jfr avsnitt 2.5). Texterna om coronarestriktioner vänder sig, precis som texterna det har forskats om, till flera mottagare. Men det råder inte så många olika förutsättningar eller läsmål för läsarna. Råden för att minska smittspridning vänder sig till alla människor i hela Sverige. Vissa delar av råden vänder sig till personer i en viss situation – till exempel personer som har symptom och personer som behöver veta hur man testar sig. Skillnaden i dessa texter jämfört med texterna på Försäkringskassan är att du-tilltalet i coronatexterna kan gälla alla läsare. Alla kan någon gång få symptom, och även om läsaren inte har det när den läser är det fortfarande information som är relevant.

Den personliga tonen och stilen syns också i vi-omtalet som finns i alla texter. Alla kommuner använder ett vi-omtal som skapar en närhet till läsaren. Fyra av kommunerna gör det i större utsträckning genom att använda ett vi-omtal som både inkluderar kommunen och invånarna som ska läsa texten: *Tillsammans kan vi bromsa smittan!* Texterna har ett tydligt du-tilltal och många imperativ som gör att läsaren är huvudperson i texten. Men kommunernas inkluderande *vi* tydliggör att de också behöver följa råden. Det personliga tilltalet är nödvändigt eftersom texterna innehåller råd som läsarna borde följa.

Ett annat prioriterat råd är rådet om underrubriker och att kunna överblicka texten. Alla kommuner har underrubriker i sina texter – vissa har fler och andra har färre. Kommunerna använder underrubrikerna på olika sätt. Vissa använder dem för att sammanfatta innehållet i texterna. Detta är underrubrikers huvudsakliga syfte för att göra en text klarspråkad; man ska kunna använda rubrikerna och hitta det man söker. En del kommuner använder däremot rubrikerna till att motivera läsaren att följa råden. Rubriker som *Tillsammans kan vi minska smittspridningen* hjälper inte läsaren att ta till sig innehållet, men kanske hjälper de kommunen att få fler att följa råden. Detta kan man koppla till de undersökningar som Nord (2017) tar upp. De visar sammanfattningsvis att det är svårt att ta fram generella klarspråksråd eftersom man behöver förstå läsarens behov (jfr avsnitt 2.5). Det vanliga klarspråksrådet är att rubrikerna ska vägleda läsaren genom texten, men för just texter med råd för att minska smittspridning är kanske den motiverande stilen precis det läsaren behöver.

5.3 Vilka skillnader finns det mellan stora och små kommuners klarspråksanvändning?

De stora och små kommunerna skiljer sig inte åt i klarspråksanvändningen. Det finns inget som kännetecknar de små kommunerna eller de stora kommunerna gällande klarspråk. Alla texter är, som sagt, över lag bra anpassade till mottagaren. Däremot finns det andra, små, skillnader i texterna. Stockholm har appen *Tyck till* som ger läsaren möjlighet att berätta var de ser trängsel i staden. Olofström har flest länkar i sin text, vilket tyder på att de är sekundärkälla till informationen. Samtidigt är deras text den bäst klarspråkade med sammanfattande rubriker och tydlig vägledning. Det tyder på att storleken på kommunen spelar mindre roll; kommunikatören är den som formulerar texterna. Den enda kommunen som i sin helhet har FHM:s lista med råd är Falkenberg som också är en liten kommun. Det kan tyda på att de små kommunerna inte har samma förutsättningar att formulera helt egna texter. FHM:s råd syns också i resten av texterna – oftast är formuleringarna identiska – men det är tydligt att kommunerna har stuvat om informationen och tagit ut det de tycker är viktigast. Det syns i Håbos, Stockholms och Trelleborgs texter och de är ju också stora kommuner. Möjligtvis har de mer självförtroende att göra så. Samtidigt gör Jokkmokk likadant och det tyder på att det inte behöver vara storleken på kommunen som avgör det.

6. Avslutning

Syftet med den här undersökningen var att undersöka hur klarspråksanpassade sex olika kommuners texter om corona är. Efter undersökningen som gjorts kan jag konstatera att alla texter över lag är klarspråksanpassade på ett bra sätt. Det syns tydligast genom det höga antalet *du* och texternas uppbyggnad. Det finns många rubriker och punktlistor som underlättar läsningen. Syftet var också att jämföra små och stora kommuner – om det råder någon skillnad i deras klarspråksanvändning. Efter undersökningen går det att konstatera att det inte råder någon skillnad i just klarspråksanvändningen. Däremot finns andra skillnader som tyder på kommunernas storlek.

Något intressant som undersökningen har visat är att det, trots ett högt antal imperativ, råder en otydlighet gällande råden om att minska smittspridning. På många ställen föregås råden av modalitet i låg grad av förpliktelse. Det ger läsaren, och invånarna, möjlighet att inte följa de råd som finns. En annan intressant sak är underrubrikerna som i många fall är motiverande i stället för sammanfattande. Även om klarspråksrådet vanligtvis är att underrubrikerna ska vara sammanfattande, är de motiverande rubrikerna rimliga i sammanhanget. Det tyder på att mottagaranpassningen fungerar – under en pandemi behöver man kanske motivation för att fortsätta göra det som krävs av en.

Något jag under processen upptäckte var bristen på forskning om kommuners textproduktion. Kommunen är medborgarens närmsta myndighet och således är deras språkbruk av vikt. Invånaren kan möta olika textstilar beroende på vilken nämnd den har kontakt med. Jag tror att mer forskning om språket på just kommuner hade behövts för att kartlägga hur väl de följer språklagen.

Resultatet är relevant ur ett språkkonsultperspektiv och visar att de klarspråksråd som finns faktiskt gynnar texter – kanske speciellt texter som dessa. Det visar också att mer vikt behöver läggas vid modalitet och språkhandlingar i klarspråkssammanhang eftersom dessa aspekter är högst relevanta för om en text är enkel att förstå. Detta är också relevant ur ett samhällsperspektiv eftersom texterna påverkade människors agerande i samband med coronaviruset. Det är svårt att undersöka om otydligheten i samband med råden påverkade människors benägenhet att följa dem. Men den låga förpliktelsen syns många gånger i texterna och har säkerligen varit förvirrande.

Referenser

Begriplig text (2019). *19 råd för att skriva begripligt*. Spånga: Dyslexiförbundet

Folkhälsomyndigheten (2020a). *Beslut om skärpta allmänna råd i Uppsala län*.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/oktober/beslut-om-skarpta-allmanna-rad-i-uppsala-lan/> [2022-05-12]

Folkhälsomyndigheten (2020b). *Bekräftat fall i Jönköping av nya coronaviruset (2019-nCoV)*.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/januari/bekraftat-fall-av-nytt-coronavirus-i-sverige/> [2022-04-06]

Folkhälsomyndigheten (2020c). *Folkhälsomyndigheten följer utvecklingen kring det nya*

viruset i Kina. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/januari/folkhalsomyndigheten-foljer-utvecklingen-kring-det-nya-viruset-i-kina/>

Folkhälsomyndigheten (2020d). *Förslag: Inga allmänna sammankomster med fler än 500*

personer. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/mars/forslag-inga-allmanna-sammankomster-med-fler-an-500-personer/> [2022-04-06]

Folkhälsomyndigheten (2020e). *Lokala allmänna råd vid utbrott av covid-19*.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/oktober/lokala-allmanna-rad-vid-utbrott-av-covid-19/> [2022-04-06]

Folkhälsomyndigheten (2020f). *WHO klassar utbrottet av coronaviruset som ett internationellt*

hot mot människors hälsa. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/januari/utbrottet-av-nytt-coronavirus-kraver-samordnade-insatser-internationellt/> [2022-04-06]

Folkhälsomyndigheten (2021). *Folkhälsomyndighetens roll under arbetet med covid-19*.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/folkhalsomyndighetens-arbete-med-covid-19/folkhalsomyndighetens-roll-under-arbetet-med-covid-19/> [2022-05-19]

Folkhälsomyndigheten (2022a). *Om lagar, förordningar och föreskrifter*.

- <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/foreskrifter-och-allmannarad/om-lagar-forordningar-och-foreskrifter/> [2022-05-04]
- Folkhälsomyndigheten (2022b). *Om viruset och sjukdomen*.
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/om-sjukdomen-och-smittspridning/om-viruset-och-sjukdomen/> [2022-04-06]
- Hellspång, Lennart & Ledin, Per (1997). *Vägar genom texten: handbok i brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Holmberg, Per & Karlsson, Anna-Malin (2019). *Grammatik med betydelse: en introduktion till funktionell grammatik*. Lund: Studentlitteratur
- Regeringsbeslut (S2020/08106) *Ändring av uppdrag att samordna, stärka och utveckla kommunikationsinsatserna riktade till allmänheten med anledning av coronapandemin*. Tillgänglig: <https://regeringen.se/regeringsuppdrag/2021/08/andring-av-uppdrag-att-samordna-starka-och-utveckla-kommunikationsinsatserna-riktade-till-allmanheten-med-anledning-av-coronapandemin/>
- Institutet för språk och folkminnen (2021). *Skriva klarspråk*. <https://www.isof.se/stod-och-sprakrad/vagledningar/skriva-klarsprak> [2022-05-19]
- Internet archive (u.å.). *About the Internet Archive*. <https://archive.org/about/> [2022-04-06]
- Internetstiftelsen (2016). *Skriva för webben*. Stockholm: Internetstiftelsen. Tillgänglig på: <https://internetstiftelsen.se/kunskap/rapporter-och-guider/att-skriva-for-webben/>
- Sveriges kommuner och regioner (2021). *Kommungruppsindelning*.
<https://skr.se/skr/tjanster/kommunerochregioner/faktakommunerochregioner/kommungruppindelning.2051.html> [2022-03-30]
- Språkrådet (2014). *Myndigheternas skrivregler*. 8., [omarb.] uppl. Stockholm: Språkrådet. Tillgänglig på Internet: <https://www.isof.se/download/18.17dda5f1791cdbc2873a99/1620030264840Mynd-skrivreg2014-1.pdf>
- Språkrådet (2011). *Språklagen i praktiken* [Elektronisk resurs] riktlinjer för tillämpning av språklagen. Stockholm: Språkrådet. Tillgänglig på Internet: <https://www.isof.se/stod-och-sprakrad/vagledningar/spraklagen-i-praktiken>
- Montin, Stig & Granberg, Mikael (2021). *Moderna kommuner*. Upplaga 5 Stockholm: Liber
- Nord, Andreas (2017). *Klarspråk och yrkeslivsskrivande*. Stockholm: Språkrådet
- Patel, Runa & Davidson, Bo (2019). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Femte upplagan Lund: Studentlitteratur

SFS 2009:600. *Språklagen*. Stockholm: Kulturdepartementet.

Vigsø, Orla (2016). *Kriskommunikation*. Lund: Studentlitteratur

Wengelin, Åsa. (2015). Mot en evidensbaserad språkvård. En kritisk granskning av några svenska klarspråksråd i ljuset av forskning om läsbarhet och språkbearbetning. *Sakprosa* 7(2), 4:1–17. doi: <https://doi.org/10.5617/sakprosa.983>

World Health Organization (2020). *WHO announces COVID-19 outbreak a pandemic*. <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/news/news/2020/3/who-announces-covid-19-outbreak-a-pandemic> [2022-04-06]

Bilagor

Falkenbergs kommuns text

Information med anledning av coronaviruset och sjukdomen covid-19

Falkenbergs kommun följer aktivt händelseutvecklingen kring det nya coronaviruset. Vi ser kontinuerligt över hur det kan påverka våra verksamheter och vi följer de rekommendationer som Folkhälsomyndigheten och andra ansvariga myndigheter ger.

Vill du veta hur läget ser ut i Falkenberg och Halland? [På Region Hallands webbplats hittar du tips och råd, och information om läget i Halland.](#)

Stanna hemma om du är sjuk

Några viktiga saker som alla kan göra:

- Stanna hemma om du är sjuk, även om du bara känner dig lite förkyld.
- Tvätta händerna ofta med tvål och vatten i minst 20 sekunder.
- Håll avstånd till andra, både inomhus och utomhus.
- Om det är möjligt, gå, cykla eller använd andra alternativa färdmedel.
- Välj ett färdmedel där du kan boka plats eller ett där du kan undvika trängsel.

Alla som är 12 år eller äldre och har symtom på covid-19 bör boka självprovtagning. Provet visar om du har en pågående covid-19-infektion och du tar det på dig själv. Barn mellan 6-11 år har också möjlighet att boka tid för provtagning.

Läs mer om hur det går till och om [hur du bokar provet på 1177 Vårdguiden.](#)

Du kan själv undvika att föra smittsamma sjukdomar vidare genom att:

- Stanna hemma när du har symtom på luftvägsinfektion. Stanna hemma tills du är frisk och ytterligare två dagar.
- Undvik att träffa andra som kan bli svårt sjuka, till exempel äldre personer. Det gäller även om du eller ett barn bara har lindriga symtom.

På så sätt undviker du att smitta andra människor exempelvis på arbetsplatser, i kollektivtrafiken eller platser där du är nära andra.

Följ råd för att hindra smittspridning

Det är också viktigt att följa [Folkhälsomyndighetens råd](#) för att hindra smittspridning i allmänhet:

- Stanna hemma även om du bara känner dig lite förkyld.
- Har du nytillkomna symptom på covid-19 som inte går över inom ett dygn bör du kontakta 1177 för att se vad som gäller i den region där du bor för att lämna prov för covid-19, förutsatt att symtomen inte kan förklaras av andra sannolika orsaker så som känd allergi, migrän eller spänningshuvudvärk.
- Tvätta händerna ofta med tvål och vatten, i minst 20 sekunder.
- Håll en armlängds avstånd till andra både inomhus och utomhus.
- Om det är möjligt, färdas på ett annat sätt än med allmänna färdmedel eller kollektivtrafiken, till exempel gå eller cykla.
- Välj ett färdmedel där du kan boka plats eller ett där du kan undvika trängsel.
- Håll avstånd till andra på bussen, tunnelbanan, spårvagnen och andra allmänna färdmedel.
- Undvik att delta i större sociala sammanhang som fester, begravningar, dop, kalas eller bröllop. När det gäller begravningar har Svenska kyrkan och Myndigheten för stöd till trossamfund information om hur dessa kan genomföras för att förhindra smitta av covid-19.
- Håll avstånd till andra på idrottsplatser, badhus och gym och undvik att byta om i allmänna omklädningsrum.

Jokkmokks kommuns text

Corona - samlad information

Här hittar du aktuell information om kommunens arbete och rekommendationer om coronaviruset och covid-19.

Det finns många frågor om coronaviruset och covid-19. Jokkmokks kommun följer utvecklingen och samverkar med andra samhällsaktörer. Vi bevakar och följer myndigheternas rekommendationer och gör allt vi kan för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet. En prioriterad fråga är att på olika sätt begränsa smittspridning, inte minst hos våra äldre.

Här hittar du aktuell och samlad information om kommunens arbete och rekommendationer. För att bromsa spridningen av det nya coronaviruset är det viktigt att vi tillsammans hjälps åt.

Några allmänna råd:

Tvätta händerna ofta med tvål och varmt vatten.

Stanna hemma om du har symptom, även om symtomen är lindriga. Vänta två dygn efter att du blivit frisk innan du går tillbaka till jobb eller skola.

Om du är 70 år eller äldre bör du begränsa dina sociala kontakter en tid framöver. Ta hjälp av anhöriga med att handla eller utföra andra ärenden.

Gör inga besök på äldreboenden eller sjukhus som absolut inte kan undvikas. Låt bli sådana besök helt om du känner dig sjuk. Undvik även att besöka äldre släktingar.

Vår målsättning är att hålla igång kommunal verksamhet så långt det är möjligt. Vi följer och anpassar oss efter expertmyndigheternas rekommendationer. Läs i sidmenyn vad som gäller för skola och förskola, vård och omsorg och andra kommunala verksamheter.

Kommunens medarbetare får löpande information via Framsidan (intranätet) samt även riktad information till särskilt berörda personalgrupper.

Samtliga nämnder och styrelser samt kommunfullmäktige hålls som vanligt. Ledamöter som är sjuka ska vara hemma. Ersättare kommer att kallas in för dem som inte kan vara med enligt ordinarie rutiner.

Olofströms kommuns text

Information om coronavirus

Med anledning av att Folkhälsomyndigheten höjt risknivån för smitta till högsta informerar Olofströms kommun följande:

Olofströms kommun följer händelseutvecklingen av coronaviruset och covid-19. Vi samverkar med länsstyrelsen och andra myndigheter i regionen. Vi följer Folkhälsomyndighetens och Smittskydd Blekinges rekommendationer.

Information från ansvariga myndigheter

Om du har allmänna frågor om corona, hur myndigheterna hanterar situationen och känner oro, ring 113 13. Här hittar du information från ansvariga myndigheter om viruset, smittspridning och hanteringen av utbrottet.

[1177 Vårdguiden](#)

[Krisinformation.se](#)

[Folkhälsomyndigheten](#)

[MSB.se](#), Myndigheten för samhällsskydd och bereskap

För dig som vill testa dig för Covid-19

Uppdaterad senast: 2020-08-21

Region Blekinge erbjuder gratis, tidsbeställd egenprovtagning för covid-19 till dig som har fyllt 16 år och har symtom på sjukdomen. Provtagningen visar om du har Covid-19 just nu och du genomför provtagningen själv.

I Olofström finns provtagningsplatsen på Idrottsvägen 31 på parkeringsplatsen vid Dannfältshallen och har öppet måndagar och torsdagar.

Läs mer om provtagning och beställ ditt egenprov på [1177 Vårdguiden](#)

Skydda dig och andra från smittspridning

Uppdaterad senast: 2020-03-12

Det bästa sättet att skydda sig och andra mot att bli sjuk är att undvika nära kontakt med sjuka människor. Det finns några allmänna råd för att undvika smitta:

Känner du dig sjuk med symtom som snuva, hosta eller feber ska du försöka låta bli att träffa andra människor. Gå inte till jobbet, skolan eller förskolan. Det gäller även om du bara känner dig lite sjuk. Det är viktigt att inte riskera att smitta andra.

Stanna hemma så länge du känner dig sjuk. Om du blir sämre och inte klarar egenvård i hemmet kan du ringa 1177 för sjukvårdsrådgivning. Vänta minst två dygn efter att du blivit frisk innan du går till jobb eller skola.

Mer om hur kan skydda dig och andra finns att läsa på [Skydda dig och andra från smittspridning](#), Folkhälsomyndigheten.

Här är några generella tips från [1177.se](#) på saker du kan göra själv för att undvika att smittor sprids:

- Tvätta händerna ofta och noggrant med tvål och vatten.
- Stanna hemma och vila om du har feber eller känner dig sjuk.
- Hosta eller nys i armvecket.
- Använd pappersnäsdukar för engångsbruk om du behöver snyta dig.
- Håll gärna ett visst avstånd till andra och undvik att ta i hand. Det gäller särskilt om du behöver nysa eller hosta.

Stockholms stads arbete med coronapandemin

Publicerad: 2020-03-10 08.00 Uppdaterad: 2020-10-19 16.16

Stockholms stad arbetar aktivt på flera olika sätt för att begränsa spridningen av covid-19 samt dess konsekvenser för staden. Här hittar du information och nyheter om Stockholms stads hantering av coronapandemin.

Hela Stockholms stad arbetar aktivt på flera olika sätt för att begränsa spridningen av coronaviruset och sjukdomen covid-19, och för att upprätthålla prioriterade verksamheter. Vårt främsta fokus är att skydda riskgrupper. Vi följer utvecklingen av pandemin noggrant och har ett nära samarbete med svenska myndigheter och aktörer i Stockholms län.

Tillsammans kan vi minska smittspridningen

Vi behöver alla hjälpas åt och ta ansvar för de åtgärder vi själva kan göra för att inte sprida smitta. På så sätt skyddar du både dig själv och andra.

- Har du inte redan genomfört test av covid-19 finns nu gott om tider att boka.
- Stanna hemma om du känner dig sjuk, tills du är helt frisk och två dagar extra.
- Tvätta händerna ofta och noggrant med tvål och vatten. Använd handsprit om du inte har tillgång till tvål och vatten.
- Håll ordentligt avstånd till andra människor utanför hemmet. Rekommendationen är minst två meter. Genom att göra detta kan du i längden rädda liv.
- Du som anhörig bör undvika onödiga besök hemma hos äldre och andra sårbara personer, och du ska aldrig göra ett besök om du har förkylningssymtom.
- Använd om möjligt färdmedel som innebär så lite närkontakt med andra människor som möjligt.
- Blir du sjuk eller skadar dig, ska du söka vård som vanligt via 1177 Vårdguiden. Vid livshotande skador, ring 112.

Undvik trängsel

Om vi ska kunna fortsätta att hålla samhället någorlunda öppet, måste var och en av oss göra detta utan att skapa trängsel eller sitta för nära varandra.

Ser du trängsel – i närheten av där du bor, eller på väg till jobbet, kan du berätta det för Stockholms stad via Tyck till-appen.

[Tyck till med mobilen >](#)

Har du frågor?

Håll dig uppdaterad om läget på webbplatsen krisinformation.se. Där finns de ansvariga myndigheternas uppdaterade information om coronaviruset och covid-19.

[Myndigheterna om coronaviruset, Krisinformation.se >](#)

Håbo kommuns text

Skydda dig själv och andra

Du kanske räddar någons liv genom att följa rekommendationerna om att hålla avstånd, hålla dig hemma och begränsa dina sociala kontakter. Smittspridningen av coronaviruset bedöms som mycket hög. Därför uppmanar Folkhälsomyndigheten människor med symtom, även milda, att begränsa sociala kontakter för att inte smitta andra.

Tillsammans kan vi bromsa smittan!

Det är allas ansvar att hindra spridningen av sjukdomen covid-19.

Här kommer några viktiga saker som alla kan göra:

- Stanna hemma även om du bara känner dig lite förkyld.
- Tvätta händerna ofta med tvål och vatten i minst 20 sekunder.

- Håll en armlängds avstånd till andra både inomhus och utomhus.
- Om det är möjligt, gå, cykla eller använd andra alternativa färd sätt.
- Välj ett färdmedel där du kan boka plats eller ett där du kan undvika trängsel.
- Håll avstånd till andra på bussen, tunnelbanan, spårvagnen och andra allmänna färdmedel.
- Undvik att delta i större sociala sammanhang som fester, begravningar, dop, kalas eller bröllop.
- Håll avstånd till andra på idrottsplatser, badhus och gym och undvik att byta om i allmänna omklädningsrum.

Folkhälsomyndigheten ansvarar för allmänna råd inom verksamhetsområdet smittskydd. Råden gäller fram till 31 december 2020.

[Klicka här för att läsa mer på Folkhälsomyndighetens webbplats](#)

Skärpta lokala råd för Uppsala län

De skärpta lokala råden för Uppsala län förlängs. Det beslutade Folkhälsomyndigheten i samråd med Region Uppsala den 29 oktober.

De skärpta allmänna råden började gälla den 20 oktober.

[Klicka här för att läsa mer](#)

Trelleborgs kommuns text

Coronaviruset

Verksamhetens tillgänglighet

Länkar

Näringsliv

Skola och barnomsorg

Omsorg

Kultur och fritid

Frågor och svar om corona

Pandemin är inte över. Vi behöver alla ta ansvar och hjälpas åt för att stoppa smittspridningen. Trelleborgs kommun följer utvecklingen och sammanfattar aktuell kommuninformation samt rekommendationer och regler. Informationen uppdateras kontinuerligt.

27 oktober 2020: [Trelleborgs kommun stänger verksamheter efter skärpta råd i hela Skåne.](#)

Trelleborgs kommun följer utvecklingen kring coronaviruset och sjukdomen covid-19. Kommunen agerar utifrån regeringens och länsstyrelsens beslut samt med stöd av Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Vad kan du göra för att minska smittspridningen?

- Stanna hemma även om du bara känner dig lite förkyld.
- Tvätta händerna ofta med tvål och vatten, i minst 20 sekunder.
- Håll en armlängds avstånd till andra både inomhus och utomhus.
- Om det är möjligt, färdas på ett annat sätt än med allmänna färdmedel eller kollektivtrafiken, till exempel gå eller cykla.
- Håll avstånd till andra människor.
- Undvik att delta i större sociala sammanhang som fester, begravningar, dop, kalas eller bröllop.

[Tisdagen den 27 oktober beslutade Folkhälsomyndigheten och Region Skånes smittskyddsläkare om skärpta råd för alla som vistas i Skåne.](#)

Har du nytillkomna symptom på covid-19 som inte går över inom ett dygn bör du kontakta 1177 för att lämna prov för covid-19, förutsatt att symtomen inte kan förklaras av andra sannolika orsaker så som känd allergi, migrän eller spänningshuvudvärk.